# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Spisuje **Tine Brdnik.**)

Gola resnica je, da sliši na ime Miha. Kako pa se piše, to ni tako važno za naš namen. Za časnik si je sam izvolil priimek »Gorenjski«. Stanuje pa na kranjsko-koroški meji. Predno je zadrčala železnica po Gorenjskem, bil je med glavnimi poštarji na Kranjskem.

Valovi življenja so mene pripljuskali v njegovo bližino. Večkrat mi je Miha že pripovedoval raznovrstne dogodbe iz burkaste svoje preteklosti. Večina jih je tako zanimivih, da pač zaslužijo biti objavljene. To pa s prenarejenimi lastnimi imeni, kolikor je ravno treba. Ako naju Bog ohrani pri zdravji, razglašala jih bova polagoma, da se po možnosti zabava ž njimi Slovenec v bližini in daljini, da se ž njimi kratkočasi »dom in svet«.

## I. Zagrenjena ljubezen.

Rudolf Tanki so ga nazivali. Tudi ko bi se bil pisal »Kratki« ali »Nizki«, ne bilo bi to v nikakem nasprotji z njegovo zunanjostjo. Če tudi pa je nosil slovensk priimek, vender ni bil niti po jeziku, niti po mišljenji Slovenec. Njegovi pradedje so menda pač bili slovanskega pokolenja; vsaj tako bi človek sodil po pisanji junaka našega, ki smo ga nazivali že kar v prvi vrsti polnim imenom. Stanu njegovega nismo s pisanjem vred naznanili, torej bodi omenjeno tukaj, da je bil poštni odpravnik v tistih letih, ko na Gorenjskem še ni bilo železnice.

Le nemščino je tolkel naš Rudolf Tanki, sin sodnijskega uradnika Podkloštrom v Gorotanu. Poštnim uradnikom med Slovenci slovenščina takrat ni bila tako neobhodno potrebna, kakor dandanes, ko se že od vsacega odpravnika, oziroma odpravnice zahteva, da mora biti slovenščine vešč v pisavi in v govoru!

Če tudi ne uradnim potom, zadene pa človeka vendar v zasobnem občevanji lahko neprilika ali še celo nesreča, da mu je ravno neznanje druzega deželnega jezika osodepolno.

Da, osodepolno! Ravno naš Rudolf Tanki je to skusil prebritko sam na sebi. Njegov gospod je znal to njegovo nedostatnost porabiti v obilni meri. Kako pa je bilo? Tako-le. Pol ure od nekdanje poštne hiše leži priprosta vas imenom Rateče. Ljudstvo ima svoje posebnosti v noši in govorici. Če tudi tako blizo drugih Slovencev proti jugu in tudi le pol ure od nemških (boljše ponemčenih) Fužin, zaznati je mnogo slovenskih posebnosti tudi v narodnih običajih, še več pa v zategovanji posameznih izrek. Pa še neko posebnost zapazi zlasti tujec v Ratečah. To so Ratečanke samé s svojimi izredno pravilnimi, lepimi obrazi.

Mladi naš Rudolf se je na nekem sprehodu v Rateče zagledal v črnooko Lenčico. Njena lepota ga je tako omamila, da je pri tej priči sklenil sam pri sebi: ta, ali pa nobena! Natančno si je zapomnil, proti kateri hiši jo pelje pot. Ona se takrat pač še zmenila ni za gosposkega človeka, ki je po vasi stopical za njo.

Fantič začne kmalu zahajati v njeno hišo, če tudi se ne more ž njo zmeniti prav o nobeni reči. Zahaja pa vedno pogosteje, tako, da s tem zanemarja skoraj svoj odpravniški posel. Poštar ga

nekega dne opomni, da to nikakor ne kaže, marveč naj ji s pisanjem skuša dopovedati svoje misli.

S tem predlogom je Tanki tudi zadovoljen. Še ta večer zloži in odpošlje prav ljubeznjivo pisemce svoji prihodnji nevesti. Drugi večer ima že v rokah nič menj ljubeznjiv odgovor. Neizrečeno ga je bil vesel, poštar pa odpravnikove priprostosti še bolj. Kajti odgovora ni nihče drugi preskrbel, kot poštar Miha. Tanki je pogostokrat pisaril, in odgovori so bili vselej popolnoma prikladni.

V necem pismu izreče zmedeni Rudolf posebno željo, da bi mu bilo nad vse drago par laščkov iz njenih zalih kit. Tej nenadni prošnji se poštar sicer začudi, toda hitro mu pride na misel, da ima pôšten konj prav zalo grivo kostanjeve barve, kakor izvoljenka Rudolfova. Brž pridene pismu par najtanjših žim iz grive onega pôštnega konja. Ta usluga spravi Tankega popolnoma iz dušnega ravnotežja. Kaj tacega ni mala reč; zato treba se zahvaliti osebno.

Tankega žene res spet v Rateče prehvaležno njegovo srce. Pa kako ostrmi, ko se Lenčica nič noče zanj zmeniti in se kaže tako osorno proti njemu!

Domov se povrnivši pritoži se poštarju britko o nemili mu osodi. Pa Miha ga brž potolaži, češ, da se dekle tako potajuje zaradi strica in tete.

Ko poskuša Tanki zopet, da bi se s pismom prepričal o poštarjevem mnenji, izve zares, da sta ravno stric in teta kriva čudnega vedenja Lenčice. Odslej hoče Tanki vsak dan odposlati kako pisemce v Rateče. Toda zasobna pošta — neki umirovljeni vojak — noče se udati, da bi vsak dan hodila proti Ratečam, poštar pa tudi nima časa vsak dan brž Rudolfovo pismo prečitati in hitro skovati primeren odgovor. — Iz teh vzrokov prime Miha resno zaljubljenega odpravnika rekoč: »Ali pustite svoje dopisovanje, ali pa se oženite!« Tanki si izvoli poslednje.

O nameravanem koraku naznani svoj sklep tudi očetu. Oče pošlje poštarju odgovor, ki kaže, da on sina precej bolj pozna, kot sin sebe. Kratko je bilo pisemce očetovo: »Ako je Rudolf znorel, pošljite mi ga sem!«

Poštar naznani očetu, da je le šala z Rudolfom, naj bo torej miren. Tankemu pa naroči, naj piše Lenčici snubilno pismo, v kterem jej naznani svoj trdni sklep, da jo hoče na vsak način imeti za svojo ženo, kar naj ona naravnost pové tudi svojim najbližjim sorodnikom. H krati ga zagotovi, da on ostane še lahko na njegovi pošti, žena bo pa gospodinjila in krčmarila na njegovi pristavi, kacih deset minut od poštne hiše. Tanki vse spolni in naznani tudi dan in uro, kdaj se pripelje Lenčico snubit.

Odgovor na to dobi Tanki seveda povoljen. Kmalu se približa težko pričakovani dan in napovedana tretja ura popoludne, da gré slovesno snubit. Poštar povabi za to izredno svečanost vse, kar se v okolici prišteva dostojanstvenikom, in odpeljejo se v treh kočijah v Rateče. Med potom poučuje Miha Tankega o rateških snubaških običajih. Zlasti mu dobro zabičuje, da se nikakor ne sme predrzniti dalje stopiti, kot do srednje deske na hišnih tleh. Tudi mu pripomni, da se ni nadejati ugodnega konca, dokler mize ne pogrnejo. Tanki vse lepo verjame svojemu gospodarju, ki prevzame tudi ulogo snubača, da se more slovenski zgovoriti.

To zazijajo Ratečanje, ko se pripelje toliko gospôde z ovenčanimi konji! Vse dere pred hišo, kjer vozovi obstojé. Vse križem se poprašujejo, kaj ima to pomeniti sredi kmečke vasi. Nihče ne more povoljno rešiti te uganjke, ki stoji sredi

njihove vasi. Le izvoljenka Rudolfova, njen stric in teta vedó o tej skrivnosti, kajti poštar se je bil že poprej zmenil ž njimi. Zato se ni čuditi, da vsi trije goste tako prijazno in postrežljivo sprejemajo in tako občujejo ž njimi, kakor bi bili že stari, težko pričakovani znanci. Videti je, da gre vse tako, kot bi se umelo samo po sebi.

Tanki se molče vstopi sredi sobe, dalje si ne upa, natančno se ravnaje po poštarjevem navodu. Dolgo se že pomenkujejo, mize pa le ne pogrnejo. Tankemu prihaja vedno tesneje pri srci. Slednjič vzdihne proti Mihi: »Gospod poštar, ne bo nič!« Ta ga hitro potolaži češ: počakajte, drevo ne pade na prvi mah, in se pogovarja dalje z domačimi, zlasti spregovori par odločilnih besed s stricem, kazaje mu h krati na mizo. Poslednje dejanje Mihovo je moralo imeti za Tankega zaželeni vspeh, kajti mizo začno pogrinjati ter donašati okusna domača jedila na mizo. Tanki se ves razradoščen vsede za mizo poleg svoje namišljene neveste ter se začne ž njo prijazno pogov . . . Ne, ne, hočem reči z lepo prekajeno klobasico se začne prav dobro gostiti.

Kar se zgodi nekaj, kar prav neprijetno iznenadi vso družbo, razun poštarja, ki je priklical tudi to nadlogo nad ubogega ženina Rudolfa.

V sobo namreč stopi kar nevtegoma lovsko opravljen človek s puško na rami, gré naravnost proti Tankemu ter ga pokliče za par trenotkov iz sobe. Vse obmolči. Zali lovec jim je sicer znan, nadlogar Urban Lipovec je to; a ta razburjenost, ki se mu bere na obrazu in ta nenadni poziv med snubaško gostijo — to vse prestraši. Le Miha ne izgubi srčnosti, zato naravnost reče nadležnemu lovcu: »Ako imate kaj govoriti z g. Tankim, počakali bi, da mine domača slovesnost, kajti s tem motite vso odlično družbo«. Urban Lipovec hitro odvrne, da ima z g. Rudolfom Tankim nekaj prav važnega govoriti, o čemer se bodeta pa precej pomenila. Pri teh besedah vzame iz zgornjega žepa pismo ter je pomoli Tankemu; ta je razvije s tresočimi se rokami. Začne čitati, pa kolikor dalje čita, toliko bolj barve izpreminja. List pomoli svojemu gospodu rekoč: »Nezaslišano obrekovanje!« Miha površno prečita list, kajti že pred je vedel, kaj obsega. Saj sta se z Lipovcem samá zmenila, da se ženinu Rudolfu predloži pismo s podpisom neke deklice, katera tolaži v njem Urbana, naj se le nikar ne boji, da bi Tanki vzel Lenčico: ker obljuba, katero je njej dal za zakon, nikakor še ni prejenjala. Miha spregovori sedaj lepo besedo z Urbanom, naj vsaj sedaj-le miruje ter si izvoli drug čas in drug kraj, da se s Tankim samim zmenita o tej zadevi. Pri teh besedah se lovcu oko zaiskri, na obrazu se mu vidi zaničljiv smeh, ne reče ničesar in trdo stopaje odide.

Navidezni ženin je sedaj presrečen. Noč in dan sanja o rateški nevesti in o svojem novem stanu. Vsak pogovor zasuče brž na svojo bližnjo ženitev.

Pa sreča je opoteča. Le prekmalu mora to skusiti tudi ženin Rudolf Tanki. Miha ga spet spravi v najhujše zadrege, ki si jih morete misliti.

(Nadaljev. prih.)

ne hodi od doma! Nihče ne ve, kako je sedaj gledé varnosti na naših gorah. Vrnem se še-le proti večeru.«

Ko se Ivan drugo jutro vzbudi, je Martinova postelja že prazna; ko pa Martin vračajoč se zauka na Jaznem vrhu, napoti se Ivan v nasprotno stran iz doline navzgor.

»Srečno pot!« kliče Martin za njim.

»Dobro varuj!« odgovarja Ivan.

Mimo skalnatih vrhov, iz doline v dolino pelje Ivana pot tje čez goli »Škol«, raz kateri vidi navzdol krasno Vipavsko dolino, dalje Kraške gore in za temi leskeče se Jadransko morje. Tam daleč za morjem počiva marsikateri njegovih tovarišev v tihem grobu. Tudi njemu je šlo nekaterikrat trdo, pa končno je prišel vendar v zavetje, v tihi Jazni dol, po katerem je vedno hrepenel. — Sredi rebra naleti na čredo ovac, poleg nje pa vidi na skali sedeti pastirja, ki je zakrival obraz z rokami in glasno jokal.

»Zakaj plačeš, dečko?« vpraša ga Ivan sočutno.

Pastir umolkne, premeri orjaškega gorjana od nog do glave in zopet ga jok posili.

»Si li izgubil ovco?«

»Cigani so mi jo odgnali«, odgovori pastir in zopet glasno zajoče.

»Kdaj pa in kam?«

»Kaki dve uri je od tega, ko se priplazijo sem gori po grmovji, ugrabijo najlepšo ovco in bežé tje v leščevje v tisto blatno jamo, kamor krščen človek ne sme, kamor hodi jokat tisti zakleti gospod z dolgo brado. Joj meni, joj meni! kaj bo rekel gospodar, ko pridem domu brez nje!« Zopet si zakrije obraz in plaka.

Kaj rad bi Ivan utolažil pastirja in mu pomagal, pa ne more. V dveh urah so cigani lahko čez hrib in dol, ali pa so se skrili res v jamo, kakor trdi pastir; tam jih ni varno iskati, ker imajo gotovo kaj orožja pri sebi. Šel je svojo pot dalje; mudilo se mu je v cerkev. Dasi je šel po strmi poti navzdol, vendar je pogled le rad splaval po lepi Vipavski dolini. (Nadaljev. prih.)

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Nadaljevanje.)

Pred poštno hišo stoji še danes košat divji kostanj. Po letu stoji v njegovi senci obširna »miza kamnata, na štiri vogle rezana«.

Necega popoludne sedi mala družba pod tem kostanjem, vmes tudi ženin Tanki. Ravno se pogovarjajo o njegovem ženitovanji, kar pride dr. Štrigalica, odvetniški koncipijent iz bližnjega mesta, ter naglo pozdravi zbrano družbo, potem pa brž pokliče Tankega od družbe proč, češ, da mu ima nekaj resnega povedati. Družba, ki je od strani opazovala Tankega obraz, govorečega z doktorjem, slutila je, da mu je moral slednji naznanjati gotovo prevažne zadeve. Kmalu je pogovor končan in Tanki stopi k Mihi rekoč: »Mislite si, gospod poštar! dr. Štrigalica je pooblaščenec od nadlogarja Lipovca, da me izzove na dvoboj. Meni ni nikakor mogoče tega poziva sprejeti: kaj naj vsled tega storim?«

Miha mu brž odvrne: »Le sprejmite poziv na dvoboj. Saj niste otrok; kar pogumno se doktorju odrežite!«

Precej časa mine, predno se Tanki odloči, da je voljan sprejeti poziv na dvoboj. Z omahujočo roko se stegne po rokovici, katero mu pomoli Miha, ter jo vrže na kamenito mizo pred doktorja, rekoč: »Tu imate!«

Ta pogumni korak, ki ga je Tanki storil, spravi ga v največjo razburjenost. Brž zahteva sladkorne vode in še druzih pomočkov, ki človeku preganjajo omotične slabosti. Miha pa mu z besedo pomaga, da se prej vzdrami, prigovorjaje mu, naj se le utolaži, ker se zanj gotovo vse dobro izteče.

Ubogi Tanki ne more celo noč zatisniti očesa. Smrt, nenadna smrt v mladostni dôbi, in sedaj, ko je ženin . . . to je prežalostno, to je grozno!

Dvoboj je bil določen za tretji dan v Staném, malem gozdiči za domačo vasjo. Izbrana sta bila samokresa, in streljala se bodeta na 20 korakov narazen. Miha gré Tankemu očigled tako velevažnega trenotka na vso moč na roko. Zjutraj ga brž vzame seboj na vrt, kjer ga uri v streljanji s samokresom. Ker je Tanki silno razburjen, ne zadene niti griča na vrtu. Pri dvobojih je navada, kakor znano, da skušajo spremljevalci pred odločilnim trenotkom stranki pregovoriti, da se z lepa poravnata med seboj. Da bi pri tej priliki imel Tanki kaj pokazati, kar bi nasprotnika utegnilo prestrašiti, prestreli Miha list papirja ter ga dá Tankemu. Miha se dela, kakor da je to zelo resnobno in važno; a mnogokrat se obrne v stran, da ga ne posili močen smeh pri tej burki.

Miha tudi opomni Tankega, naj sporoči svojemu očetu, v kako strašno zadrego so ga Kranjci spravili, in naj sploh vse potrebno uredi, zlasti pa spiše oporoko.

Zvečer pred onim dnevom, ko se je bilo Tankemu dvobojevati, pridejo še razni njegovi znanci poslovit se od njega. Ko jih sedi precejšna družba za mizo, povzame Miha besedo ter predlaga, naj Tanki napravi posebno listino, v katero naj sam zapiše edine besede: »Zavoljo hude otožnosti se ustrelil«, podpiše se sam in še dve priči. To se tudi zgodi. Tanki poprosi dva navzoča gospoda, da se podpišeta, in tako izgotovi listino, katero Miha brž vtakne v svoj žep. S tem je bil dovršen zadnji večer.

Okoli polunoči pokliče postiljon poštarja in mu pokaže pismo, koje mu je poštni odpravnik naročil naravnost nesti orožnikom. V pismu je stalo samo to-le: »Jutri ob 5. uri se bo v Staném dvobojevalo; prosim, preprečite to! R. Tanki.« Miha veli postiljonu, naj ostane doma in se spat spravi, da ne bo drugi dan dremal na vozu.

Zjutraj zgodaj Tankega že čaka okusno pripravljen zrezek in steklenica vina, toda razburjeni Tanki ne more zavžiti ničesar.

Nekoliko trenotkov, predno je bilo treba oditi v Stané, izgubi se Tanki kar nevtegoma. Vsi mislijo: sedaj jo je pa upihal! Toda Tanki se je bil podal v svojo sobo k nekemu opravilu, katerega bi se bil pač moral že preje večkrat prijeti, da bi bil izhajal bolje med tem čudnim svetom: k molitvi. Zares, Tanki je molil prav goreče, kakor se je videlo, a porok nisem za to, da je bila molitev dobra, kajti prisiljena reč nikdar ni dobra. Tankega molitev pa je bila prisiljena, ko so mu njegova nespamet in druge norčije dele tako vrv za vrat. Vest ga je tudi opominjala, da se ne sme dvobojevati: toda — čast in nevesta, to je tudi nekaj. To je bil zmešan ta ubogi Tanki! A, ko bi le poštarja ne bilo! — Poštar pa je hotel svojo šaloigro ali bolje burko nad Tankim

doigrati. Rad se je smijal, to je bilo njegovo veselje. Na Tankega se je bil pa njegov hudomušni brencelj še posebej obesil, ker mu je hotel splačati njegovo rateško snubitev. Zato gre ponj v sobo: »Na boj, gospod Rudolf, na boj za nevesto! Ali menite, da se pri nas neveste tako lahko dobé? Le urno! Nič se ne mudite!«

»A kaj bo z dušo, ako padem, gospod poštar?«

»Ne boste padli ne! Le pogumno! Lipovec bo bežal pred vami kakor zajec. Vi še sami ne veste, kaj znate!« In šli so proti Staném.

Tanki še nekaj pogumno koraka. Toda le dokler Miha ne vpraša upokojenega nadporočnika, ki je bil tudi v spremstvu: kaj bi bilo, ko bi se sedaj-le slučajno prikazali orožniki? Nadporočnik odgovori, da bi on kot častnik prevzel poroštvo, in potem se morajo orožniki umakniti. Te besede Tankega tako potarejo, da je videti kakor na vislice obsojen hudodelnik. Spremljevalci ga skušajo sicer ojunačiti, toda malo izdá njihova zgovornost.

Tanki in njegovi privrženci dospejo nekoliko prej do označenega mesta nego nasprotniki. To dá Tankemu spet toliko poguma, da si upa izjaviti: »Čakali jih pa že ne bomo!« A kaj je to? Tam izza grmovja se že vidijo, kako junaško stopajo proti določenemu kraju. Prvi je zdravnik, ki nese v zabojčku potrebno orodje in obveze. Dospevši na kraj dvoboja razloži vse na pripravljeno klopico.

Miha, sekundant odpravnikov, in dr. Štrigalica, sekundant nadlogarjev, začneta posredovati med strankama. A Urban Lipovec se drži pretrdovratno; zato ni zaželenega vspeha. Ne kaže torej druzega, kot samokresa pripraviti in prostor izmeriti. Obojno to prevzame zopet Miha, od strani opazujoč Tankega. Neznosno je potrt in prestrašen ubogi odpravnik. Poštarja začne smeh tako lomiti, da se mora nekoliko odstraniti. Kar stopi Tanki k njemu, rekoč: »Gospod poštar, jaz bom kar ušel!« Miha spet naredi kar se dá resen obraz in mu pravi: »Tega pa res nikar ne storite! Rajše prosite Lipovca, da odstopi od dvoboja proti temu, da mu prepustite svojo nevestico!« Tankemu je ta predlog všeč. Brž stopi pred Lipovca, razodene mu svoj sklep in pristavi, da je pripravljen izročiti mu tudi vsa Lenkina pisma, katera mu je poslala: s tem hoče pokazati, kako resno da misli. Nadlogar se s tem zadovolji. Samokresa, ki sta bila itak na prazno nabita, sprožijo v zrak in vsa družba se razide oveseljena, seveda najbolj Tanki. Spremljevalci vsake izmed obeh strank se vrnejo vsak proti svojemu domu. Tanki pa od samega veselja kar naprej dere, ne pomislivši, da jo je vrezal po ravno nasprotni poti. Miha ga mora posebej priklicati in zavrniti na pravi pot proti domu.

Ko se Tanki proti večeru nekoliko pomiri, svetuje mu Miha, naj ukonča tisto listino, na katero je sam zapisal, da se je ustrelil zgolj iz velike otožnosti. Kajti sicer bi se moglo zgoditi, da bi si Lipovec na kak način prisvojil to velevažno listino, Tankega na samotnem kraji ustrelil in mu to listino vtaknil v žep. Sedaj se Tanki čuti spet v novi smrtni nevarnosti, ko je jedva eno prestal nenavadno srečno. Hitro preišče vse svoje žepe, pa — groza! listine ni v nobenem! Miha pravi, da je najbrže nadlogar med svojimi listinami pograbil tudi odpravnikovo in je sedaj brezdvomno v njegovih rokah. »Smrt, pa po nedolžnem! Smrt, pa po nedolžnem!« — tako začne sedaj preubogi Tanki vzdihovati.

Vendar pride k njegovi sreči še ta večer Lipovec in nekaj gospodov na

pošto. Tanki in Miha ga brž primeta zaradi tiste listine. Lipovec prizna, da je res prišla v njegovo last in da je pripravljen Tankemu tudi vrniti jo, toda s posebnim pogojem. In ta pogoj se glasi: »Rudolf Tanki mora v pričo vseh trdno obljubiti, da se ne bo nikdar več v svojem življenji ženil s tako žensko, s katero bi se ne mogel pametno pomeniti v njenem materinem jeziku.«

Tanki je s tem predlogom zadovoljen. — S tem so končane tudi vse Mihove spletke nasproti nespametnemu ženitovanju Rudolfa Tankega.

Ko je rateški pismonoša — doslužen vojak — to slišal, kar se je bilo dogodilo, rekel je: »Ta pa, — ta! Poštar zna! Jaz sem bil pri vojakih, a on je bil pri vragih.«

Poštar sam, ki prepušča sodbo o svojem ravnanji — ne hoteč hvaliti se — drugim, méni takó-le: »kakoršna bolezen, tako zdravilo.«

(Nadaljev. prih.)

# Nevesta.

Udarci polunočne ure
Nad mirno se vasjo glasé,
Na oknu pa, nevesta mlada,
Oči še trudne ti bedé.

Oziraš v noč se temno-jasno,
V laseh se veter ti igrá,
Bodočnost premišljuješ tajno,
Srcé ti burno trepetá. —

Na nebu zvezda se utrne,
Svitloba njena otemni:
Nevesta pa obraz zakrije,
Bolestno, tužno zaječi. —

In plakaš, mlada deva, plakaš,
Ti kaplje solza za solzó,
Ker plašiš se, da sreče zvezda
Že jutri utrnila bo.

**Borodin.**

# Okamneli svatje.

(Po narodni pravljici.)

Le brzo vstani, Zorika!
Daj lasce razčesati;
Obleci krila svilena,
Natakni prstan zlati;
Pripni še venček v kitice,
Pripni si šopek v nedrije!
K poroki vedno zvesto
Popeljem te nevesto.

In brž ti vstane Zorika,
Najlepša v srenji celi,
Za roko prime ženina:
»Le urno k cerkvi beli!
K altarju tje stopila bom
In s tabo se združila bom:
Srcé pa tebe vroče —
Ljubiti vedno hoče.«

Leži dolina Ribniška
Prostrana na široko;
V ozadji góra je strmà,
Kipi v nebo visoko;
Tam steza kvišku vije se,
Da vsakdo rad počije se.
Veselih svatov tropa
Sedaj po stezi stopa.

domesti se z novo boljšo; zvestega Martina pa ne nadomesti nikdo.

Iz tugovanja predrami ga močan dež, ki pogasi ogenj in reši tako spodnje, za stanovanje odločene prostore; južni del koče, nekdanji hlev, pogorel je popolnoma.

Spati mu to noč ni mogoče. Če tudi za nekaj trenutkov zatisne trudno oko, takoj ga zopet predramijo strašne sanje, ki mu pred oči stavijo v grozovitih podobah poslednje dogodke. Zdaj ga vedejo na sredo strme ceste, kjer se junaško ustavi, da pot prestriže splašenim konjem; ko zopet zadremlje, obdajajo ga visoko švigajoči plameni, iz katerih ne more uiti. Najbolj pa mu spanje bega osoda ljubega prijatelja, zaradi katerega se je bil še posebno odrekel blagodušni ponudbi hvaležnega grofa. Njegove misli so vedno pri tovarišu.

(Nadaljev. prih.)

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Nadaljevanje.)

## II. Pregraja na državni cesti.

Hišno poslopje Mihe Gorenjskega stoji na levi strani državne ceste, ako greš proti Gorotanu. Ob koncu hiše na desni strani so napravili necega leta novo cestno pregrajo. Običajno je, da zaznamujejo novo zgradbo z dotično letnico. Kakor se lahko vidi n. pr. na brzojavnih kolih, tako tudi takrat zagleda Miha neko jutro nov napis na navpičnem kolu kraj nove pregraje. Zares lepo je bila s črno barvo napisana letnica. Mihi se precej zdi, da je to delo Rudolfa Tankega. Brž gre v pisarno in vpraša odpravnika, ali vé, kdo je napravil ta napis zunaj na cestni pregraji? Tanki hitro odvrne: »Jaz«. Miha se vstopi bliže, podpré obe roki ob lediji in pravi: »Tako? Ali ne veste, da državnih zgradeb ne sme nikdo namazati?« Tanki se izgovarja: »Saj me je cestar sam naprosil, da mu storim to ljubav.« Miha na to: »To ni mogoče; kajti cestar mora še-le skrbeti, da se državne reči ne poškodujejo. Sicer Vam pa želim le srečo v tej zadevi. Imeti utegnete še kake sitnosti zaradi tega; državni gospodje so strogi.«

Sitnosti res pridejo. Miha je vedel, od kod se dobijo najhitreje.

Malo dni potem pride v pisarno cestni nadzornik ter popraša poštarja, ali mu je kaj znano, kdo bi bil napravil oni napis na pregraji? To se Tanki premikuje po stolu, začuvši tako vprašanje! Miha ga dregne z nogo, češ, naj molči; sam pa odgovori nadzorniku: »Meni samemu se to čudno zdi, da je kdo tako predrzen. Videl pa jaz nisem nikogar.« Dalje nadzornik ne sili v poštarja, ampak odide; Tanki pa sedaj lože zasope.

Toda ubogi Tanki diha samo en dan nekoliko prosteje. Drugi dan namreč obstane (po Mihovem nasvetu) orožniška obhodna straža pred pregrajo skrbno jo ogledovaje. Miha zagledavši to skozi okno pokliče brž Tankega ter mu pokaže orožnike. Tanki vzdihne: »Za božjo voljo, kaj mi je storiti? Jaz se bom kar udal.« Miha ga hitro tolaži, češ, naj le

miruje, dokler ga nihče ne vpraša naravnost zastran popisane pregraje. In res, sreča, orožniki tiho odidejo, ko četovodja zapiše nekaj malega v svoj zapisnik.

Še ta dan nasvetuje Miha Tankemu, naj poprosi mizarja, ki ravno nekaj popravlja pri hiši, da bi potegnil parkrat z obličem po kolu, ter tako odstranil številke. Mizar bo to gotovo rad storil, zlasti še, če mu dá zato kak novčič. Tanki ves vesel odvrne: »Saj res, pa bo vsega konec!«

Tankega zapustivši, gre Miha naravnost k mizarju, da mu naznani, česa bo prišel odpravnik k njemu prosit ter mu prepové udati se njegovi prošnji. Izgovori naj se, da se državnih naprav ne upa lotiti, ker je to menda ostro prepovedano.

Kmalu pride Tanki s svojo prošnjo in ponudi mizarju precej drobiža, ako mu stori to ljubav. Toda mizar se ne dá podkupiti. Tanki je zavoljo tega ves iz sebe.

Vse kar se je do sedaj godilo gledé cestne pregraje, pové poštar svojim prijateljem, nekaterim uradnikom. Tedaj se ti dogovoré, da pridejo necega dné kakor komisija ograjo pregledavat.

In res! Poštar in odpravnik sedita ravno v pisarni, kar pride nekaj gospodov mimo oken. Miha vpraša Tankega, ali vé, kam gre ta družba? Jedva je Tanki odvrnil, da mu ni prav nič znano, že obstanejo vsi ravno pred pregrajo. »Joj meni, pred kolom stojé!« zatarna Tanki ozrši se skozi okno. »Vendar molčite«, zakliče mu Miha, »saj se boste še izdali.«

Ogledavši pregrajo pridejo gospodje v poštarjevo gostilnico. Precej vprašajo gospodarja, ali se mu kaj dozdeva, kdo bi bil napisal letnico na navpični kol državne pregraje? Miha odvrne v pričo Tankega: »Saj vendar nisem jaz čuvaj cestne pregraje, da me že vsak pride vpraševat zaradi tega kola! Sicer pa, da bomo imeli vendar slednjič mir, zavežem se v pričo slavne komisije, da bom v 24 urah dal postaviti nov kol v pregrajo.« Komisija je s tem predlogom zadovoljna, vendar še zahteva, da naj ji poštar svojo ponudbo pismeno predloži in Tanki naj se podpiše za pričo. S tresočo se roko stori to, če tudi se mu je lice tekom te velevažne komisijske obravnave močno razvedrilo.

Isti večer je luna prav lepo sijala. Tedaj povabi Miha Tankega na delo, rekoč: »Gospod Tanki! Sedaj greva nov kol delat. Vzemite skledo gorke vode, raskavo cunjo in kos mijla. S tem se postavite pred kol, jaz pa se vstopim na tisti kamen pri vodnjaku na stražo. Vi drgnite in zbrisujte številke na kolu, kolikorkrat bi pa jaz zaklical »pst«, skočite v jarek za cesto, vlezite se na trebuh in se potuhnite: kajti vsake nevarnosti se moramo ogniti.

Delo se prične. Toda v par minutah zasliši Tanki že »pst« in — smuk v jarek! Nagajivi Miha spravi Tankega še tolikrat v jarek, da se mu slednjič že začne zares smiliti. Do takrat Tanki tudi številke popolnoma zdrgne.

Drugo jutro, ko se dan zasvita, gre Tanki hitro kol ogledavat. Ves oveseljen pride potem k Mihi rekoč: »Gospod poštar, prav nič se ne pozna. Ali bi ne bila midva mogla tega že pred storiti?« Miha mu odvrne: »Seveda, pa kaj, ko nama ni hotelo na misli priti!«

(Nadaljev. prih.)

Ivan jih zapazi takoj, vzame puško, ki je bila vedno nabita. Previdno se bliža košati bukvi, kjer so bile obsedele. Dobro pomeri in ustreli.

Kričaje dvignejo se oplašene gosi v zrak; štiri obstreljene pa se mečejo pod drevesom po tleh. Zelo zadovoljen je Ivan s svojim uspehom.

Ko Martin zasliši strel, priteče in vidi Ivana, ki pobira težke ptice. Veseli ga nepričakovano vezilo. Ponosen postavi drugi dan na mizo okusno prirejeno Martinovo gos. Bilo je za oba godovanje veselo in želela sta si še mnogo takih godov.

(Nadaljev. prih.)

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Nadaljevanje.)

## III. Lov na zajca.

Če tudi ni znal Rudolf Tanki prav nič streljati, nastavil je neko zimo vendarle seneno vabo na vrt, da bi mu na ta način prišel zajec pod roke. Vsako noč je hodil gledat, če ga čaka kaj divjačine.

»Bleda luna jasno sije,
Tanki misli na svoj lov.«

Nekega dne prinese hlapec Mihi iz gozda čisto zmrznenega zajca. Miha ga postavi po koncu v odpravnikovo vabo. Po noči pokliče k sebi postiljona in mu pravi, naj gre pogledat, ali ni na vrtu zajec, njemu se je ravnokar tako videlo. Postiljon hitro opravi in pride nazaj povedat, da je res zajec pri senu. »Brž pokličite g. Tankega!« veli mu Miha. Tanki hitro skoči po koncu, vrže suknjo nase, leti na vrt, pomeri in — zajec obstoji, kakor je stal pred strelom. Tanki leti ponj, zagrabi ga in prinese poštarju. Ta zajca najpred nekoliko raztegne, ker ga je mraz vsega skrčil, in reče Tankemu: »Prvega zajca, ki ste ga ustrelili v svojem življenji, bodete pač poslali svojemu bratu v Gorotan?«

Tanki bi ga bil gotovo poslal, ko bi ne bila še tisto jutro dva psa zajca raztrgala. Sicer se Tanki kislo drži vsled te nezgode, vendar se tolaži s tem, da to pač ni bil prvi in h krati zadnji zajec, ki ga je srečno pogodil.

Necega jutra — bila je ravno nedelja — zajec zares pride. Tanki vstreli nanj in gre to srečo hitro naznanit svojemu gospodu. Miha ga vpraša: »Ali ste ga pa tudi zadeli?« Tanki odgovori: »Nisem šel pogledat, grem potem, ko pridem iz cerkve.«

Med tem, ko je bil Tanki pri božji službi, gre Miha pogledat na vrt in spozna, da odpravnik zajca še zadel ni. Na to gre v hlev, nareže kravi žilo v repu, vjame kri in jo gre potrest od vabe po vrtu do sosedove hiše in v njegovo vežo. Tanki prišedši iz cerkve hiti pogledat, kako se mu je posrečil prejšnji strel. Kmalu se vrne k poštarju: »Zajca sem zadel, kri sem videl, a zajca ni nikjer!« Miha ga vpraša: »Ali ste pa tudi šli za krvavo sledjo?« »To mi pa ni prišlo na misli,« odvrne Tanki bolj zadovoljen in se poda zopet na vrt. Kmalu na to nastane velik hrup in vrišč v sosedovi veži. Tanki kriči: »Mojega zajca sem!« toda sosedu se še sanjalo ni nikoli o njegovem zajcu. Ker je Tanki le prehud, pokliče ga Miha

domov na pošto in mu obljubi, da bo on ustrelil sam druzega zajca, kateri mu gotovo ne bo ušel! Soseda pa, ki se mu je že zdelo, da je tu Mihova roka vmes, povabi popoludne na bokal dobrega vina, katerega s Tankim vkupaj spijó in slednjič vse z lepo poravnajo. Le Tankemu je bilo pri tem malo bolj sitno, ker mu je Miha naložil, da soseda odpuščanja prosi zaradi razžaljenja časti.

## IV. Strel na kokoši.

Kakor večkrat že marsikateri gospodar, tako se je tudi Miha pogostokrat togotil, da tuje kure brskajo po njegovih njivah in škodo delajo. Tanki se ponudi, če poštar dovoli, da vse postreli. Miha meni, da se mora dotičnim gospodinjam, katerih so kure, poslati poprej »ultimatum«.

Na to povabi poštar več gospodov na odpravnikov kurji lov in določi za to poseben dan. Med tem nabije svojo puško tako, da dene kurjega perja na mesto svinčenega zrna.

Z veseljem pride povabljena gospôda ob naznanjenem dnevu. Pa je že smola! Nobene kure ni na njivo. Mihi slednjič ne kaže druzega, kakor da sam spravi par domačih kur na njivo. Rajni Klemovec jih zanese tjekaj, ker se je sam ponudil, da pomaga pri tem opravilu, ter jih izpusti na primernem kraji. Kmalu jih Tanki, prišedši iz pisarne, zagleda ter radostno zakliče: »Sedaj-le so tam!« Miha ga spodbode: »Gospod Tanki, le urno, vzemite kar mojo puško, je že nabita, in brž nad-nje!«

Brzih korakov jo briše Tanki proti njivi in vsa družba za njim. Strelec se postavi na pripraven kraj in zalezuje bližnjo kuro z namerjeno puško. Poštar mu zakliče: »Tanki, ne preblizo, Tanki, ne preblizo, boste kuro razstrelili!« Kar poči puška in perje se pred strelcem na vse strani razsiplje. Miha mu zakliče: »No, ali Vam nisem rekel, da boste kuro vso razstrelili?« Tanki gleda za perjem in pravi: »Saj res, čisto razstreljena je.« Pri teh besedah strelčevih pa se pokaže kura, na katero je prej meril, živa poleg njega in gre lepo na sosednjo njivo!

## V. Strel na veverico.

Poštarja pride obiskat znana obitelj. Otroci v tej obitelji so imeli za igračo s slamo napolnjen veveričin meh. Mati dovoli Mihi na njegovo prošnjo, da sme natlačeno žival dejati na divji kostanj in z nitjo privezati. Kmalu na to pridejo šolarji po cesti. Miha jih opozori na mično živalico vprašaje jih, če ni to veverica. Enoglasno vse odzove: »Je, je; pojmo po gospoda Tankega!« Poznali so ga, kako rad strelja.

Kmalu pride par dečkov iz hiše in Tanki ž njimi puško držeč v roci. Med tem pa gre Miha z obiteljo v gorenje nadstropje k oknu, od koder se strelec ložje in skrivaj opazuje.

Tanki zagledavši veverico, pomeri, sproži — in veverica se prevrne, pa obvisi na niti. Strelec pogleda na drevo in zapazivši veverico obrneno, zakliče: »To je najlepša smrt!« Naglo hiti z dečkoma po lestvico, da bi dobil ustreljeno veverico. Ne traja dolgo in vrnejo se vsi trije z lestvico, katero pristavijo k visokemu drevesu. Eden dečkov spleza na povelje strelčevo do veverice, da jo spravi doli. Deček hitro potegne za nit, pretrga pri tem veverici kožo na glavi in ozadji ter jo spusti na tla. Tanki urno priskoči, da si ogleda svoj plen, toda, o joj! Slama moli veverici iz obeh koncev in nit se je drži! Brž se ozre na vse strani, ali ni morebiti kdo videl njegovega krasnega plena, in naglo zbeži v hišo!

## VI. Prvi april.

Tanki se je polagoma toliko priučil pri Mihovih burkah, da je začel tudi sam poskušati tu pa tam katero uganiti. Svojo priučeno umeteljnost je razkazoval nekega leta zlasti nad prvim aprilom. Ves teden je že poprej Mihi pripovedoval, katere ima »na piki«, da jih pošlje »po aprila«. In res, precéj srečen je bil v svojih poskušnjah, marsikdo se mu je vsedel na limanice.

Ko se Mihi že dovolj zdi, sklene Tankega splačati v imenu vseh drugih. Podá se na četrt ure oddaljeno žago. Tu sta bila dva žagarja, ki sta hodila tudi rada na lov. Miha pokliče blizu žagarjev k sebi mlinarjevega fantiča in mu naroči, naj brž gré poklicat gospoda Tankega, ki naj vzame puško saboj. Žagarja, ki sta slišala, kaj mu je Miha naročil, ponudita se brž rekoč: »Naj gre rajše jeden izmed naju, saj fantič ne bo prav opravil.« Miha pravi: »To je pa še boljše, saj res! Tedaj pa lahko vzameta z doma še kak večji zaboj in gresta z gospodom Tankim skupaj v Stané. Tam ravno orje stari Govedar. On vama bo že povedal, kako je s kunami, in kje gnezdijo. Ako ravnata pravilno, utegneta stare, če ne postreliti, vsaj poloviti, mladiče pa lahko vse vjameta.«

Tanki je seveda vesel, ko vidi oba lovca, in hitro je pripravljen, da gre ž njima; nesla sta saboj v Stané res precej velik zaboj. Dospevši do omenjenega kraja, vprašata ratarja na njivi: »Kje so kune?« Ta se jima zakrohota na vse grlo; naši lovci pa se spomnijo prvega aprila. Pustivši tam zaboj jo vrežejo hitro proti domu. (Nadaljev. prih.)

# POMLAD.

(Zložil † J. Virk.*)

Srce v prsih se raduje,
Kadar vidim, da povsod
Vsaka stvar se oživljuje, —
Vstaja pomladanski rod.

Solnce zemljo bolj ogreva,
Vso naravo zdaj budi;
Plašč zeleni jo odeva —
Mlado krilo vigredi.

Zopet krasno zelenijo
Travniki, ledine vse,
In po trati se bliščijo
Prve mlade rožice.

Že razlega se po gaju
Radopevnih ptičev glas,
Naznanjuje v vsakem kraju
Se radosti polni čas.

Že stoji na griču bela
Črešnja vsa okrašena;
Že je zeleneti jela
Breskva vsa pomlajena.

Lastovka je priletela,
Gnezdice nabira si,
Kukovica je zapela,
Slavič zopet žvrgoli.

Novo vse življenje diha,
Mrzle zime sluha ni,
Vetere mili toplo piha — :
Ah! želim si takih dni.

*) Povzeta je pesem iz Virkovih zbirk, ki jih ima njegov dedič gosp. R. Merčun. Nekaj Virkovih pesmij bodo objavile letošnje »Drobtinice«.

ž njim toliko rajše, ker mu je žagar prikimal na vsako vprašanje. — Iz usnjatih ostankov naredila sta meh in v kuhinji malo kovačnico. Tam kujeta motike, krampe in drugo poljsko orodje.

Treba je tudi v resnici bilo oskrbeti poljskega orodja, kajti glavna njuna skrb je morala biti za poljedelstvo. Spomlad je pa vedno bližje prihajala in nekatera njena znamenja so se že prikazovala. Nekateri dnevi so bili v dolini že precej gorki in sneg se je naglo tajal. Kako rada sta pohajala naša možaka pred hišo, kjer je sneg najprej skopnel in je nastala prijazna tratica. Kmalu so se tudi na drugih solnčnih mestih prikazala gola tla in nenavadno veselo čustvo je začelo navdajati oba Jaznodolca. Saj je pač prestana največja težava, prva zima je prebita in odslej jima bode z božjo pomočjo šlo boljše in glajše.

Nekega dne reče Ivan: »Strdi imava še; toda čebelam bode ugajalo, če se malo prezračijo. Tudi že dobé lahko hrane na vresji, ki cvete na prisolnčji. Nesi tje panj, pa z listjem ga dobro zadelaj; noči so še mrzle.« Kakšna radost je bila za Martina, ko so jele frčati čebele na vse strani, a njega so pustile popolnoma pri miru. Za nekaj dni dišal je panj kaj prijetno, da je bilo veselje Martinovo vedno večje.

Skopnel je sneg krog Tople jame, dasi je bila na senčni strani. Pozneje se je odkrila solnčna, in še le, ko je začela peti kukovica, tudi senčna stran. Sedaj se je pričelo veselo življenje v Jaznem dolu. Od jutra do mraka odmeva v dolino žvrgolenje gozdnih ptičev, ki si znašajo gnezda. Ivan in Martin trebita, gnojita, prekopujeta njive, valita in razbijata kamenje, požigata grmovje in mah; pričela se je setev.

(Nadaljev. prih.)

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Nadaljevanje.)

## VII. Samomorilec.

Marsikateri dijak, ki ostavi srednješolske študije zgrešivši svoj namen zaradi te ali one nezgode, poskuša se pozneje v raznih stanovih, ne da bi do konca svojega življenja prišel do pravega poklica.

Take vrste človek je bil rajni Tončck Krokar. Iz ponesrečenega dijaka postal je vojak; dosluženi vojak je dobil kmalu službo gospodarskega strežaja. Odloživši strežajsko obleko uvrstil se je med diurniste. Nazadnje pa je bil veliko let pismonoša pri Mihi Gorenjskem. Pri njem je imel prosto stanovanje in tudi hrano, ko je bil še diurnist.

Mož se je čutil vedno nesrečnega. Svojo nezadovoljnost je skušal pregnati največkrat s požirkom močnega žganja. A s tem je bilo pomagano le za toliko časa, dokler se alkohol ni izkadil iz Tončka (kakor so ga navadno nazivali).

Vročega poletnega dné pride nenavadno hudo potrt domov iz pisarne. Le v tla gleda in videti je močno zamišljen. Kar se vstopi pred poštarja rekoč: »Jaz sem življenja sit, najboljše je, da se sam

končam!« Poštar, hitro premislivši ves položaj, odvrne: »Dobro, do sedaj sem menil, da ste nekako čudno zabit človek, ta vaša izjava pa mi svedoči o zdravem vašem razumu in pravi pameti. Toda nekaj vam moram vendar le naravnost povedati: »Nebes potlej le nikar ne pričakujte!« »E, ta so mi tako že davno odšla za zmiraj«, odreže se trdovratno Krokar. Miha nato: »No, če pa je taka, povejte mi, na kakšen način se prav za prav nameravate končati?« Tonček gre globoko po sapo ter zdihne: »Ko bi le imel samokres, najraje bi s smodnikovo pomočjo sklenil svoje pusto življenje.«

Miha mu nato ponudi kar svoj samokres, pa pripomni, da se nikakor ne smé ustreliti v njegovi hiši ali tudi ne preblizo poštnega poslopja. Najprevidniše naredi, ako gré k Savskemu jezeru, tam se postavi prav ob robu in si pomeri kar v čelo. Tam vsaj gotovo utone, ako bi se morda ne zadel precej do mrtvega. Tak človek pade namreč vselej na lice obličja.

S tem se zadovolivši vsede se Tonček, da spiše kratko oporoko.

Kar je obleke kaj vredne, voli jo svoji sestri. Dva srebrnika, ki sta v obleki, pa odloči za pokop, ako ga bodo hoteli pokopati; sicer naj pa poštar ukrene z denarjem, kar in kakor mu drago.

Miha mu prinese med tem prazen samokres z vžigalno kapico na prašnici.

Nepopisno ginljiv je prizor, ko se poslavljata stara znanca, po Tončkovi misli pač za zmeraj. Iz poštne sobe gresta skupaj, potem pa prekorači vežni prag vsak pri drugih vratih.

Miha jo hitro vreže čez dvorišče po stranski bližnjici na določeni kraj, in tudi dospè še pred Tončkom k jezeru ter se mu tam za gostim plotom prikrije. Krokar pa nastopi po glavni cesti zadnji svoj pot proti osodepolnemu kraju.

V tem času so solnčni žarki ozko dolino že ostavili. Dvignili so se višje ter obstali nekoliko še na gorskem vznožji in osredji, preobrazijo za nekaj minut obsežne trate v bujne prte s prav iztočno krasoto ter obdajo temno-zeleno šilovje s svetlo-zelenim pajčolanom. Pa že menijo, da so storili svojo dolžnost. Zali gozdi so spet temni, pozlačeno pa je sedaj sivo skalovje nad njimi. In glej! Razkropili so se solnčni žarki in se prikazali v rumenkasto-rudečem obsevu nebotičnih vrhov.

In, kakor bi gora odsevala, zapaziš tam nad onim visocim robom za nekaj trenotkov prav višnjevkasto-rudeči planinski žar. Pa čarobne barve se že spajajo, že se je začelo večerno solnce z bledo osvitljavo poslavljati od najvišjih vršacev. Še zadnji pozdrav mogočnemu Prisanku, velestrmemu Razoru in debeloglavemu na jezerski strani prikritemu Mangartu — in potopljeno je poletno solnce daleč tam za gorami v morske nepristopne globine.

In gorenjski snežniki so spet rujavkasto-sivi, pa bledi in goli sedaj še toliko bolj, kolikor raznobojniše in divniše prizore je večerno solnce poprej razkazovalo strmečim opazovalčevim očem.

Ko sta tako razodevala plan in gora, nižina in pečina, zemlja in nebo, da v nekaterih urah mine dnevu oblast, prikorakal je Tonček Krokar po beli cesti mimo sv. Andreja cerkvice ter kmalu dospel na označeno mesto. Ne ozrši se niti v daljavo, niti v višavo, postavi se ob zelenem robu mirnega jezerca, potegne samokres izpod trdo zapete suknje, nastavi ga pošev proti čelu (tako, da bi se ne bil mogel do mrtvega ustreliti tudi, ko bi bil samokres nabit,) in sproži. Pri tej priči se sesede na tla in obleži, kakor bi se bil v resnici ustrelil. Blizo njega

pa je vzletelo par divjih rac ter se preselilo na drugo obal hladnega jezera.

Sedaj je prišel čas, da Miha vstane iz svojega zatišja, od koder je samomorilca natančno opazoval.

Tiho se priplazi h Krokarju in — sklenivši obe roki — vzdihne na pol milovaje, na pol zadovoljno: »No, sedaj je pa revež prestal ta svet!« V tem hipu se oglasi samomorilec: »Oh, saj sem še živ, gospod, še živ! Kaj ne? Ali sem mrtev?« Miha ni vedel, ali bi se smijal, ali čudil brezpametnemu človeku. Kakor bi se čudil, zakliče: »Kako pa, da ste se zgrudili na tla?« — »Ker sem mislil, da sem mrtev«, odgovori mirno Tonček Krokar.

Podasta se skupaj domov. Tončku je treba malo žganja, in kmalu je pomirjen. Ker se mu je v tem slučaji steklo tako čudno pa vendar ugodno, zavrne odslej odločno vsako skušnjavo hotečo mu prigovarjati, naj se sam usmrti! (Nadaljevanje prih.)

# BOLNIK.

Potrto dušo, bolen na telesi,
Oj, lastovke, tako sem čakal vas!
Ko zemlja zdaj se s cvetjem mladim rési,
Trepeče solza mi svetlà v očesi:
Presrečen sem — pomladni gledam čas!

Ne veste vé, kaj ta pomlad pomenja,
Kaj toliko mi vzbuja milih nâd!
Pač vem: nebó jednako se razpenja,
Pod njim življenje isto se začenja,
A ta pomlad mi druga je pomlad!

Na bledo lice znanci so kazali,
Na moj život so gledali skrbeč:
»Ta nosi v prsih svojih smrtne kali,
V prerani grob ga bomo pokopali,
Pomladi zlate on ne vidi več!« . . .

A vidim jo! Krepilni dih v prirodi
Močij mi vliva novih v bolni trup;
Skrivnostno snuje mladi čas povsodi,
Veselje ž njim, nebeško dete, hodi,
Srcé preveva mi življenja up.

O, živel bom! Krog mene cvetje vstaja,
V radosti zemlji se žari obraz;
Prirode kras neštet na dan prihaja,
Vse poje, cvete, svet se ves pomlaja,
Zakaj bi ž njim se ne pomladil — jaz?

Željnó mi plove vid čez solnčne griče,
V opravo svet je svatovsko odet;
Kako me zove k sebi, vabi, miče,
Kako budi spomin, kako mi kliče
Nazaj veselje davnih srečnih let!

Ne! Da stojim resnično poleg groba,
Samó bolestno gledal bi nazaj,
A ta pomlad, vesoljna ta svetloba,
O, to je moja, zlata moja dôba,
Kako ne gledal rad bi v ta sijaj?

In živel bom! Nesite me, stopinje,
Med živi svet, na sredo med pomlad!
Ko stvarstvo božje polno je blaginje,
Razpni, moj duh, perot v višave sinje,
Pomlad je tu, čas novih milih nâd! —

**A. Funtek.**

# Fran Levstik.

Bržkone se še spominjaš, mili čitatelj, moža srednje velikosti in s podkovano palico v rokah, stoječega ob jutranjih urah v senci košatega kostanja pred licejalnim poslopjem v Ljubljani. Ta mož je bil skriptor cesarske kraljeve

pokazal tudi vaše stanovanje. Saj veste, jaz možak ne morem imeti otroka pri sebi; naj bode torej: kakor mu hočem jaz biti oče, bodite vi njegova mati!«

»Alfonz!« — pokliče vdova na tleh se igrajočega, lepega, svetlokodrastega dečka — »kdo sem jaz?«

»Ti si mama.«

»Kdo pa ti je prinesel konjičke in voličke?«

Deček molči.

»To je oče«, pomaga mu ona.

»To je oče«, ponavlja deček.

»Imaš li očeta rad?«

»Rad«, odgovori deček ter priteče k Ivanu, ki ga vzame v naročje in mu gladi kodraste lase. Solza veselja utrne se mu na očesu.

Ivan se je prepričal, da je sirota v dobrih rokah in ves vesel ga je poljubil drugi dan pred odhodom. Z Jero je poračunil dosedanje male stroške ter obljubil, da bo prihodnje leto zopet prišel.

»Ne smem ji povedati, da je nedolžno dete ubijalčev sin, sicer bi morebiti ponehala njena ljubezen, ali pa bi to pozneje pravila dečku, kar bi mu grenilo mladost. Nihče, razun mene, tudi Martin naj ne zve te skrivnosti, in z menoj naj bo pokopana! Tudi se ne dotaknem premoženja, ki ga bode otrok podedoval, ako ne zapade državi. V uboštvu naj vzraste, kakor sem vzrastel jaz. Tudi ubožec more biti srečen.« Tako je sklepal Ivan po dolgi poti proti domu.

(Nadaljev. prih.)

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Nadaljevanje.)

## VIII. Zaspanec.

Tonček Krokar je bil velik prijatelj nekaterim gosposkim navadam, pa tudi razvadam. Med druzimi se je polagoma privadil vsak dan po kosilu malo posmrčati.

Necega dné so imeli pri Mihovih ravno čevljarje. Po kosilu jih Tonček vpričo poštarja lepo naprosi, naj ga gotovo pokličejo o pravem času, ker ima danes zelo nujno opravilo v pisarni in mora na vsak način ob dveh že sedeti pri pisalni mizi. To naročivši vleže se mirno, zaupaje zlasti na mojstra čevljarja staro zvestobo, na široko klop pri peči.

Kmalu potem, ko je Tonček dobro zaspal, zagrne Miha skrbno vsa okna, prižge svetilnico ter jo postavi pred začudene čevljarje. Kakor slučajno se na to Tončka malo zadene, da se zbudi in spregleda.

Kolik strah! Čevljarji delajo že pri luči, on pa danes popoludne še pisarne videl ni. Ves razkačen nad toliko nevljudnostjo posmoljenih čevljarjev, ker ga niso hoteli pravočasno zbuditi, začné se hudovati in togotiti in dirjati po hiši sem ter tje. Zares ne vé, kaj bi počel. Ves zmeden zagrabi stari klobuk in debelo palico, in lopne skozi duri ven na veliko cesto.

Kaj pa to? Svojim lastnim očem ne more verjeti! Ozré se proti severu, ozré proti jugu, pa — povsodi »tam zagoro svetlo je«.

## IX. Nenavaden učinek pijanosti.

Miha hrani še danes malo sliko, na kateri je Mihov rojak, čast. gosp. Jože Pečar, duhovnik lavantinske škofije, a sedaj vsled mrtvoudnosti že dvanajst let vpokojen, s prav strokovnjaško umetelj-

nostjo naslikal Tončka Krokarja v jako vabljivem, če tudi samotnem prostoru. Za nas jako zanimiva slika predočuje namreč Tončka v bogati kleti, dobro založeni z raznovrstnimi sodi. Blizu Tončka moreš na tanko razločiti dva manjša sodčka. Je-li v obeh kaka »boljša kapljica«, o tem nočemo tu presojati. In če tudi Tonček, kakor znano, nikakor ni sovražen žganim opojnim pijačam, vendar recimo rajše, da Tonček pokuša sedaj-le rujno vince; vsaj tako moramo soditi po spenjeni kupici, ki jo drži Tonček Krokar v veli roci.

Pa pustimo razne sodove in sodčke, in ozrimo se v Tončka samega! V gosposki črni suknji »na škrice«, pa v belem telovniku stoji Tonček Krokar med zalimi sodovi prav zadovoljnega obraza in svetlo-rudečega nosú. Okoli visocega ovratnika ima trikrat ovito črno ruto, izpod zaznamnjanega nosú pa štrlé trde brke liki narobe obrnenim senenim vilam.

Zares, značilna slika je to! Toda, ko bi bil umeteljnik mogel opazovati Tončka na njegovega 60. godú večer, in ga moral potem naslikati, gotovo bi bil z drobnim čopičem še enkrat segel po rudeči barvi, pa tudi višnjeve bi jej bil primešal nekoliko. Potlej še le bi bil Tončkov nos zanesljiv tolmač znamenitega pripetljeja nocojšnega večera.

Pa k stvari!

V neki gostilni igra omenjenega večera čvetorica gospodov na karte. Miha je tudi med njimi. Pri drugi mizi pa sedi Tonček Krokar, pa ne sam. Šegava družica se mu je pripajdašila. Zove se v prenesenem pomenu: opica. Ravno zaradi nje (le vselej galantno!) povabi ga Miha, naj pride igrat, češ, se bo vsaj videlo, koliko in kako mu bo nemirna in nadležna družica dopuščala igrati.

Tonček prisede in nekaj časa igrajo vsi tako mirno in tiho, da Krokar zadremlje.

Miha ugasne luč, igrajo pa za šalo še zmeraj dalje. Sedaj se oglasi nekdo izmed tihe družbe: »Tonček, če hočete igrati z nami, je prav, če pa ne, le zaspite!« A Tonček se nič ne zmeni. Spet spregovori drugi rekoč: »Ne dramimo ga, saj lahko sami naprej igramo, kakor sedaj-le!« Tonček si sedaj potegne z nevkretno roko po vročem čelu, in družbi se zdí, da si je Krokar začel z obema rokama tudi oči méti.

Igrajo za šalo še dalje, pomenkovaje se kakor sicer pri igri na karte. Tu pa tam kdo tudi vdari nekoliko s členi ob mizni rob.

Kar naenkrat Tonček milo zastoka in zavpije: »Za božjo voljo! Oslepel sem!«

Ta dozdevna nesreča je pognala zaspano opico hipoma od njega. Zbežala je, kakor ponočin duh.

Ker bi prekanjeni igralci radi opazovali Krokarja pri luči, prižgé Miha svečo. In kakšen izraz kaže Tončkovo obličje pri luči? Par trenotkov jih kar zamakneno gleda, potem pa se mu upadlo lice razjasni. Oči je pač nategoval in jih obračal, kakor da bi se hotel prepričati, ali je resnica, ali se moti.

## X. Sanjavec.

Ako kdo kupi kako posestvo ali tudi samo hišo, zgodi se marsikdaj, da si s tem kupi tudi kako živo breme, ki mu nalaga, kakoršna je že dotična pogodba, več ali menj dolžnostij, stroškov in sitnostij.

Ko je Mihe Gorenjskega stari oče kupil veliko pristavo, pripadel mu je s tem mlad posebnež, ki je imel sicer kôt izgovorjen v hiši, pa je v poznejših letih vendar dostikrat rajše nadlegoval druge ljudi za vsakdanjo potrebno pomoč. Imenoval se je Albert Mohr,

rodom Korošec. Vsaj eno kolesce v glavi, če ne več, mu nikakor ni šlo; taka je bila in taka je občna sodba o tem izrednem človeku.

Taisti gospod, ki je tako dobro zadel Tončka Krokarja, naslikal je tudi Alberta Mohra, kakoršen je bil, ko je Miha imel gospodarstvo v rokah.

Naslikan je, kako stopa mimo poštarjeve hiše, ne mene se za gostoljubne stanovnike. Prostorne hlače mu ne segajo prav do rujavih gležnjev, in na bose noge ima obute stare opanke. Platnena, do kolen segajoča malha visi mu ob ledju, in v koščeni roci drži še malo vrečico, v katero menda devlje, kar sproti dobi. Na sivi glavi ima rujav klobuk s toliko štulo, da mu prikriva celó ušesa, ne pa vseh las; precejšen šop jih namreč moli zadaj izpod obilnega klobuka še doli čez zamazani ovratnik. Nekaj jih zvedavo gleda tudi pri ušesih izpod klobučinaste strehe.

Albert je Miho navadno nazival s tujim izrazom: »Schreiber«. Menda zato, ker je bil poštar in je večkrat z gosjim peresom za ušesom hodil po hiši.

Na številke, ki so se mu kdaj sanjale po noči, pazil je posebno natančno, zlasti pa od takrat, ko je zadel »ambo« v loteriji. Odslej je bila njegova najgorkejša želja in najpogostnejši vzdih: »Še enkrat vsaj ambico!«(Morda je zadel že večkrat v loteriji, toda malo kdaj je hotel vlečene številke pogledati izgovarjaje se, da mu bodo denar že sami od sebe poslali, kadar bo v resnici kaj zadel.) Miha mu je večkrat svetoval, naj si priskrbi »sanjskega praška«, po njem bo gotovo sanjal jako ugodno. Toda, kje ga dobiti?

Popraševal je že po vseh prodajalnicah domače fare, tudi po sosednjih je že stikal, pa povsodi zaman. Albert je že skoraj popolnoma obupal, da bi se mu kedaj posrečilo najti »sanjski prašek«.

Deževnega popoludneva zagleda Miha bovškega (iz goriškega Bovca) krošnjarja počasi stopati po strmem klancu proti hiši. Spomnivši se na dolgi klopi zamišljeno sedečega Alberta, vzame Miha škatljico, napolnjeno z navadnim jedilnim praškom, ter gré krošnjarju naproti. Hitro se zmenita, naj bo to »sanjski prašek«, ako bi ga oni posebnež v hiši zahteval.

Krošnjar ni še dobro zaprl hišnih duri, že ga Albert popraša, ali prodaja on tudi »sanjski prašek«?

»Ej, bo se pa poiskalo«, odvrne obteženi krošnjar. Razloživši po veliki mizi svoje prenesljivo blago, stegne se krošnjar skrivaj v žep in podavši Albertu ono škatljico pravi: »Tukaj bo nekaj za vas!« Hlastno seže sanjarski Albert po skrivnostni škatljici in obrnivši se proti poštarju velí: »Schreiber, plačaj!« Miha na videz plača zahtevanih 50 kr.

Albert brž odpré okroglo škatljico in vsuje nekaj bele vsebine v velika usta rekši, da pojde danes zgodaj spat.

Ko ga drugo jutro Miha vpraša, katere številke so se mu sanjale, skremži Albert svoj postarani obraz rekoč, da se mu sploh še nič sanjalo ni.

Po Mihovem nasvétu vzame danes še dvakrat nekoliko dozdevnega »sanjskega praška«, »zakaj ta prašek ima«, tako mu zatrjuje Miha, »posebno lastnost, da še-le drugi večer napravi zaželeni učinek«.

Kmalu, ko Albert dobro zaspi, vstopi se Miha s svojim postiljonom k Albertovemu vznožju in obrne proti njemu motno razsvetljen transparent, kažoč petero arabskih številk. Vsled malega sunca vzbudi se sanjavec ter zré nepremično v velike številke, pred njim v nočni temi plavajoče. Pa mračna svetloba vedno bolj pojema in vseh petero številk pola-

goma zgine. Vse je tiho. Albert zopet sladko zaspi.

Miha in njegov tovariš se tiho po prstih plazita od sanjavčevega ležišča.

Drugo jutro Mihi ni bilo treba popraševati Alberta, ali se mu je kaj sanjalo. Saj mu je na vse zgodaj že sam prišel pravit, da so se mu zares sanjale številke, katere bo tudi stavil pri prvi priložnosti in se tudi potem sam na svoje oči prepričal, ali je kaj zadel.

In res je stavil že drugi dan terno in ambo ter vložil ves denar, kar ga je nabral v poslednjih tednih.

Je pred Albert težko pričakoval »sanjskega praška«, bil je sedaj še bolj nestrpen, kdaj pošta pripelje stavljeno terno ali »vsaj ambico«. Dolgo ni poštnega voza, slednjič vendar pride.

Ko s poštarjem primerjata stavljene in vzdignene številke, ne moreta skoraj verjeti svojim očem, da je terna zares zadeta. Dvakrat in trikrat primerjata številke, pa vselej se lepo vjema.

Toda smola se drži reveža povsodi, naj poskuša, kar hoče!

Miha namreč še bolj iznenadjen spozna, da je terna zadeta le v Trstu, ne pa v Gradcu, kamor je bilo stavljeno.

Če je že vsled tega preobrata postal Albert, kakor bi ga bil polil z ledenomrzlo vodo, morete si misliti, kako neizrečeno globoko ga je potrlo, ko je spoznal, da mu je ušla tudi draga »ambica«. Zgrešil jo je bil ubogi sanjavec ravno »pri piki«.

(Nadaljevanje prih.)

# Kresna pesem.

(Pevana v Gribljah, tri četrt ure od Podzemlja pri Metliki[1]). Zap. **Janko Barlè.**)

*Pri vasi na razpotju naložé fantje velik ogenj in tam pojó in se zabavljajo pozno v noč; nekaj deklet gré pa „v kres“. Gredó po četiri in četiri skupaj, vedno jih spremlja tudi jeden fant, kateri jim piska, one pa kresujejo. Ko pridejo k hiši, zapojeta prvi dve:*

»Bog daj, Bog daj dober večer,
Daj nam Bože dobro leto![2])«

*še prvi dve ne nehata, vže začneta drugi dve:*

»Za večerkom bolje jutro.
Ran'te, ran'te[3]) ranitelji —
Ranitelji, petelini.
Oj devojka, devojčica,
Kamoj si se jurosila?
Tamoj doli zelen borek.
Kaj boš tamoj delajuči?
Zlato reso trgajuča.
Kaj boš z reso delajuči?
Zlatila bom gradom kluče.
Kaj boš s kluči delajuči?
Šla bom gledat, gdo je v gradi.
V gradi jeso devet bratci,
In med njimi jena sestra
Ona jima troje prosce,
Prvi jeso jod gospode,
Drugi jeso jod miseca,
Tretji jeso jod sunašca.
Bratci so se spominjali,
Kam bi sestro bolje dati.
Gospoda so prejohola,
Prejohola, pregizdava.
Misec se pa premlajuje,
Premlajuje, postaruje.
Sunašcu bi najbolj dati,
Sunašce je zmir jednako,
Lipo sije, ludi grije.

[1]) Uredništvo ima že več kresnih pesem in drugega narodnega blaga, ki ga bode ob priliki priobčevalo.

[2]) To se poje za vsako kitico.

[3]) Früh aufstehen.

sam seboj je bil zadovoljen, da mu je prišla v glavo ta misel. Nihče pa ni bil tega bolj vesel, kakor Martin, ki je začel sam za-se hitro ponavljati: »Lepi dol, lepi dol.«

Mnogo je bilo še dela v Jaznem dolu. Stara drobnica obrodila je vedno redkejše kaj sadú, zato je Ivan sadil in plemenil sadno drevje okrog hiše. »Ne dvomim, da bode sadje tukaj rastlo«, pravi; »saj je dolina v zatišju in z vlažnostjo ravnava po svoji volji, kakor nama je potrebna«.

S trdno voljo in vstrajnostjo pri delu priborila sta si naša gorjana potrebnega kruha iz poprej puste zemlje. Še večjo vstrajnost potreboval je Ivan, da si je pridobil zaupanje in spoštovanje pri svojih soobčanih. Priprosti ljudje niso znali ceniti zarastkov na njegovem obrazu. On sam pa je preponižen, da bi se hvalil s svojo hrabrostjo, moški njegov značaj mu ne dovoljuje dobrikati se ljudem, ki se ga skoraj ogibljejo. Pozneje še le, ko je bila odstranjena skrb za obstanek in je imel tu pa tam priliko pokazati z dejanjem svoje blago srce, pridobil si je s časom splošno zaupanje in spoštovanje.

Seveda, zunanje se ta drugačna razmera ni kaj močno kazala. Saj je bil preveč oddaljen od svojih sosedov, da bi mogel čutiti njihovo prijaznost ali neprijaznost. K večemu, da so ga ob nedeljah radi pozdravljali in pred cerkvijo tudi obstopili možje, ki so se zanimali za njegove nasvete in njegove misli. Na dom pa niso mnogokrat prišli k Ivanu razun tedaj, kadar mu je treba bilo kake pomoči pri delu. Vendar je pa bil bolj domač, ko je bilo treba drugim pomagati. Tu mu ni bilo odveč delati celi dan sosedu; ko je prišel večer, je urno in neopažen zginil.

Kar je Ivan videl križem naše domovine, znal je uporabiti tudi doma. Imel je že lepo zalogo volne od domačih ovac, pa tudi kupoval jo je od gorjanov. Zdaj jo oddaja gorjankam, da mu jo predejo v dolgih zimskih večerih; druge pa uči in jim daje opredeno plesti v tople nogovice in jopice. Te prodaja v bližnje in daljne kraje, in gorjanke so mu hvaležne za lepi postranski zaslužek, ki jim ga je naklonil.

Martin je znal plesti lepe koške. Zdaj uči domačega pastirja nabirati leskovih šib, sušiti, krojiti in plesti iz njih lepo posodo. Mladina mu nosi izdelane koške, za katere vé Janez kupca. Tako je imel deček po zimi vedno obilo dela. Martin ga je naučil tudi čitati in pisati. Ivan pa mu je bil učitelj v krščanskem nauku, ker je bil resnejši od Martina. Slučajno se je zval deček Janezek: videlo se je v tej hišici, da se ljubezen ne ogiblje priproste koče, kajti Janezek je bil obeh ljubljenec.

(Nadaljev. prih.)

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Nadaljevanje.)

## XI. S Pivcem.

Miha je bil na plesnem venčku v Péčah pri Podkloštru. Ker takrat ni imel na pošti odpravnika, moral je paziti, da se do dveh spet vrne s Koroškega domov. Zato po 11. ponočni uri ostavi veselo družbo ter se napoti sam samcat domov

čez »Koren«. Ker noč ni pretemna, ubere jo v goro gredoč po znani mu bližnici, katera pa se v posebnih krajih spet strne z državno cesto.

Ravno ko stopi s stranskega pota spet na glavno cesto, pride mu naproti neki človek, katerega Miha pozdravi želeč mu: »dobro jutro!« Neznanec se ustavi, obrne ter pridruži Mihi.

Ko stopata že kakih trideset korakov vkupno, popraša ga neznani tujec, če se ničesar ne boji. Miha hitro in neustrašeno odvrne: »Jaz ničesar!«

Še nekoliko naprej reče neprilični tujec Mihi, da se on kar čudi, kako bi se samoten človek ne bal ničesar, ako ga pot vede v tako poznem času čez goro.

Nepričakovane besede nadležnega neznanca sicer Miho osupnejo in vzburijo, vendar ne zgubi samozavesti, temveč reče: »Ko bi se jaz koga bal, ne bil bi se napotil po noči iz doline, sicer sva pa sedaj dva.« In potrkavši se junaško na prsi nadaljuje Miha: »Jaz sam se dveh ne bojim, vi boste pa tudi že zmagali jednega; torej lahko pridejo trije.«

Sumljivi človek, ne kaj stvarnega odgovorivši, zasuče pogovor hitro na druge predmete iz vsakdanjega življenja. Tako se pomenkovaje stopata navkreber.

Ako greš čez Korenski prelaz s Koroškega na Kranjsko, zapaziš vrhu gore na levi strani strmega klanca prijazno vasico z mično božjepotno cerkvico Matere Božje. »Strmec« (po nemško »Krainberg«) je to, podružnica fare svetega Lenarta »pri Studencih«. Prekrasen razgled po okolici Beljaški, proti Rožni Dolini in celó góri proti Vrbskemu jezeru očara vsacega, kdorkoli ima kedaj priliko občudovati lepo Koroško z romantične višave.

Z velike ceste drži stranska pot na Strmec, sama pa se v širokem ovinku razteza okoli gore, dokler se na oni strani spet bolj ne približa Strmcu.

Ko prideta oba potnika do prvega razpotja, vpraša nočni tovariš Miho, ali namerava kaj stopiti v mitniško krčmo za Strmcem. Zvedši od Mihe, da mora biti ob dveh doma, krene jo radovedni nadležnež, ne da bi črhnil še kake besedice, kar po stranskem potu skozi gosto vejevje proti Strmcu.

Mihi se začnó lasje groze ježiti, če tudi je močna oseba. Vendar, ker ima le nekaj korakov še do c. kr. mitnice, odganja strah dosti lažje.

Do mitnice prisopiha ravno v trenotku, ko mitničar luč ugasne. Miha glasno potrka in mitničar prižgavši spet luč, spusti ga v gostilniško sobo. Seveda mu Miha naglo razloži, kako ga je ravnokar spremljal zeló sumljiv človek.

»To je Pivec«, seže mu mitničar v besedo, »saj je bil pred dobro četrt ure tukaj, tamkaj-le na mizi je pustil še malo žganja.«

Miha je vedel sedaj dosti, saj ni slišal tega imena nocoj še le prvič.

Sam noče domov, mitničar mora ž njim. Pa saj se ne brani. »Bosta vsaj dva cesarska človeka vkupaj«, tako je rekel čuteč se jako počeščenega, ako spremlja c. k. glavnega poštarja.

Oborožita se z debelima gorjačama. Saj je bilo tudi treba. Miha namreč še žepnega nožka ni imel pri sebi, kaj še le kaj gromovitega! In vendar se je delal poprej v sili, kakor bi bil dvema hudima kos!

Kakih tristo korakov naredivši, začujeta v bližnjem košatem grmovju tiho pogovorjanje. Mitničar jo hoče kar nazaj pobrisati. Toda Miha, pomneč svoje dolžnosti, poprosi ga, naj ga spremi vsaj do »Bistriškega grabna«. Mitničar mu svetuje, naj počaka malo, dokler on ne stakne pomenkujočih se oseb.

Nekaj časa stoji Miha na državni cesti, ne da bi mogel odkod zaslišati kakega človeškega glasú. Hipoma pa začuti bližajoče se korake, in kaj mu kaže druzega, kot v plesni svečani opravi vleči se za mokrotni grm tik sebe.

Koraki odidejo mimo. »A čegavi so bili ti koraki?« To vprašanje vznemirja sedaj prestrašenega Miho. Saj bi se kar vzdignil, ko bi vedel, da so bili mitničarjevi, ne pa Pivčevi ali katerega njegovih pomagačev.

Slednjič mu pomaga iz hude zadrege znani glas mitničarjev, kateri ga tiho pokliče, naznanjujoč mu, da je sedaj vse mirno in molčeče.

Spremivši Miho do »Bistriškega grabna« vrne se mitničar proti domu. Miha pa premišljevaje, v kolike nevarnosti more človeka spraviti plesni venček, in h krati vesel svoje očitne pogumnosti ravno nasproti Pivcu, pospeši svoje korake čez plano Poljano na kranjski svoj dom. — —

Minolo je nekaj let, odkar se je bilo to pripetilo.

Miha ima nekaj opravka pri svojem prijatelju v Bovcu. Domov se vračajočega čez Predil vjame strašna nevihta in silna ploha. Tedaj gre vedrit v Adamovo krčmo.

Od nasprotne strani dospè ravno takrat vojaška straža, ki se poda tudi pod krčmarjevo streho iskat varnega zavetja. Vojaki celovške posadke povedó, da imajo v svoji sredi uklenenega hudodelnika oddati kaznilnici v Gradiški.

Kaznjenec hodi Miho v jedno mer pogledovat, za kar pa se Miha ne zmeni kaj prida. Tedaj pa spregovori jetnik vprašaje Miho, ali se ne spomni, da je šel pred več leti v pozni noči čez Korenski prelaz? Miha domislivši se spredaj opisanega dogodka reče hudodelniku, v katerem je sedaj spoznal zloglasnega Pivca, da njega kar strese, kadar se spomni tiste noči. Nato ukleneni Pivec: »Veste, vi ste se takrat bali mene, jaz pa vas!«

V spomin prejšnjega dogodka in tega sestanka podari Pivec Mihi lično škatljico za vžigalne klinčke, kakoršno se je naučil izdelovati v celovški kaznilnici.

* * *

Kdo in kaj je bil Pivec? Pivec ali tudi Pivcelj imenovan je bil to na koroško-kranjski meji, kar Dimež v okolici kranjski in kameniški, če tudi Dimežu menda ni nihče rekel: Dimežek.

Porojen je bil na jugozapadni strani Koroške in postal je s časom tat, ropar, tolovaj. Priboènik mu je bil neki Pajek. S kakim gospodarjem se je Pivec tu pa tam kar pogodil ter mu naravnost naznanil, koliko zahteva, ako hoče gospodar imeti mir pred njim.

Marsikdaj sta s Pajkom naredila tudi prav rokovnjaški.

Jednoč pelje rajni Jurca od kranjsko-koroške meje žito in prešiče v Beljak. Pod Strmcem pristopita k njemu dva moža ter ga, kakor ljubljanski vžitninski pazniki, poprašata, kaj pelje. Ko zvesta, kaj je na vozu, rečeta: »Jednega prešiča bova kupila midva.« To napovedavša sežeta po prešičevih nogah, zvlečeta krulečo žival raz voz ter odideta po stranskem potu ne mené se za prestrašenega voznika. Kaj je hotel? Saj jih še ni upal objaviti, boječ se od njihovih pajdašev mnogo hujšega.

In kakšno srečo, ali skoraj bi rekel, kakšen nos je imel Pivec gledé orožnikov!

Necega večera pride Pivec k Mihovim drvarjem v kočo hoteč pri njih prenočiti. Pa kmalu stopi iz samotne koče in ozrši se po okolici reče: »Nič se mi ne zdi kaj varno pri vas, nocoj bom rajši drugje.«

Še ni minola ura po njegovem odhodu in že so zasledovalci Pivčevi pri poštarjevih drvarjih. »Pred jedno uro

nekako je bil tu«, tako so delavci mogli potolažiti nejevoljne orožnike.

Nekje drugodi je bilo, da ga je sprijena razuzdanka, zapazivši od daleč oborožence, skrila pod čeber. Vse so pregledali in preobrnili po njenih shrambah, čebra pa le ni odveznil nobeden; zato je bil njihov trud spet zaman.

Kar pa se je zgodilo že toliko satanskim malopridnežem, če tudi se je vse treslo pred njimi, spolnilo se je tudi pri Pivcu.

Njegovega družeta vjamejo pri nekem ropu. Pivec spet srečno uide. Gosposka pa Pajku obljubi polno prostost, ako jej on izda Pivca. Pajek v to privoli. Gré tedaj ter nagovori Pivca, da bi poskusila oropati cerkev sv. Križa na Peravi pri Beljaku. Razbojniški načelnik, zadovoljen s tem predlogom svojega vrlega pribočnika, napravi načrt, kako bi se nakana mogla zvršiti najvspešneje.

Pajek se podviza gosposki naznanit čas, kdaj se misli Pivec lotiti dela. Gosposka postavi oboroženo stražo v primerno zatišje.

Ko ropar pride, planejo nanj. Toda ne uda se jim kar na golo povelje. Začne se pobijanje. On jih več rani, pa tudi njega krvavečega poderó k tlam. Hitro ga uklenejo in odpeljejo ga v ječo.

S tem je bilo končano njegovo pogubno in grozepolno početje.

Umrl je v Gradiški. (Nadaljev. prih.)

# Ponočni ples.

Ko luna na nebu zasveti
In zvezdice se zabliščé,
Iz jezera vode šumeče
Dev krasnih vijó se vrsté.

In druga za drugo se dviga
Ter roko sosedi poda;
Zapojejo pesmi veséle,
Zarajajo vrhu vodâ.

Glas pesmij njihovih razlega
Se skozi lesovje temnó,
Da čuje ga ptičica slednja,
Da čuje ga slednje drevó.

Ko zôra pa solnce pripelje,
In solnce pripelje lep dan:
Končano je rajanje nočno,
Spev Vil nad vodó je končan.

Po vejah pa ptice krilate
Glasove jasné žvrgolé,
Kakor je prepevale v noči
So Vile plešóč vrh vodé.

J. Z.

# Fran Levstik.

(Nadaljevanje.)

Leta 1866 je spisal v štirih tednih slovensko slovnico v nemškem jeziku: »Die slovenische Sprachlehre nach ihren Redetheilen. Behandelt von Franz Levstik. Verlag von Giontini.« To je kratka, pa jedrnata in duhovito osnovana slovničica, dasi je v hitrici zgotovljena, ter hrani v sebi mnogo dobrega

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

## XII. Le pogumno!

Bilo je tistega leta, ko so na Gorenjskem delali težko pričakovano železnico.

Nekega jutra se je rajna Ragljica iz cerkve počasi domov gredé parkrat prav radovedno ozrla nazaj, kakor bi nekoga prav željno pričakovala.

Nekaj časa se noče nihče prikazati. Ko se pa tretjič ozre, zagleda v svoje največje veselje, kako se peha za-njo najboljša njena prijateljica, Urša Ropotulja, hoteča jo na vsak način dohiteti. Prijazna Ragljica seveda kar postoji klicaje proti stari prijateljici, naj vendar malo urniše vzdiguje svojega rojstva suhe kosti.

Ko sta bili še sedem moških korakov narazen, vpraša že Ragljica Ropotuljo: »Ali kaj veš, ali jih že imajo?« »»Kóga pa?«« odvrne Urša, kateri še ni bilo nič znano, kaj se je zgodilo preteklo noč v domači vasi. »Nazamansko«, tako se je Ragljica po svoji navadi začudila, »ali še nič ne veš, da so nocoj tatje poskušali vlomiti v Kajžarjevo prodajalnico?« Urša na vsa usta zazija in še-le za nekaj trenotkov more spregovoriti: »Kaj, tatje?« »»Da, tatje, pa so jih srečno odpodili««, zatrjuje Ragljica, vesela, da je vendar spet enkrat ona mogla Ropotulji povedati nekaj novega, »»nočni čuvaj je je zapazil in brž sklical nekaj ljudij, ki so tatove prepodili že s samim vriščem.««

Ko se prvi vaški klepetulji tako živahno in z rokami mahaje pomenkujeta, pristopi k njima rajni imoviti Šimen, kateri jima pové, da je tudi on slišal po noči, kako so trije ali štirje urno tekli mimo njegovega stanovanja, pa do sedaj le ni vedel, kaj naj bi bilo dalo temu povod. »K meni naj se poskusi kdo vtihotapiti, k meni!« pristavi pogumno Šimen, »jaz bi mu pa sam dobro posvetil; ne bi prišel zdrav z mesta, ako bi ga jaz pograbil.«

Na voglu Makovčeve hiše se razide zgovorna družbica. Ragljica gré kar po stranski ulici domov, Ropotulja se obrne naravnost proti Kajžarju, da pozvé iz prvega vira, kako je bilo prav za prav, Šimen pa hiti k Mihi naznanjat oplašljivo novico. Proti Mihi se dela še pogumnejšega in odločnejšega, kakor se je grozil poprej. Pové tudi naravnost, da ima on zmiraj dosti orožja pripravljenega za slučaj, ako bi se kdo drznil lotiti tiste skrinje v njegovi spalnici.

S to izjavo je Šimen podnetil Miho, proti kateremu je že poprej večkrat naglašal svojo pogumnost in neustrašeno srčnost. Miha sklene bahaškega Šimna dobro izplačati.

Najpred se Miha zmeni s Šimnovo ženo Mino, da na tihem odstrani in poskrije vse nevarno orodje in orožje iz spalnice. Potem naznani vsem sostanovalcem, da pride drugo noč sam poskušat Šimnovo pogumnost.

Miha zagotovljen, da je smrtna nevarnost zanj skrbno odvrnena, zleze v temni noči okoli jednajste ure, ko je Šimen že spal, skozi okno prav tiho v Šimnovo spalnico. Vse je mirno. Miha, priplazivši se k zakladnici, poskusi pokrov pridvigniti. Pokrov malo zaškriplje, Šimen se zbudi in popraša bolj mirno: »Mina, ali si ti?« Vse mirno, vse tiho, ničesar se ne gane, nihče se mu ne odzove. Kmalu se Miha vnovič uprè v pokrov, kateri sedaj zaškriplje nekoliko glasneje. Spet se Šimen oglasi, pa že bolj plašno: »Za božji čas! Mina, ali si ti?« Še jedenkrat zaškriplje in zaropota skrinja, toda Šimen se ne more več ohrabriti,

ne upa se več oglasiti, sapa mu zastaja, kakor bi se bila vsedla nanj môra!

Ker je bila Šimnova postelja prav tik okna, misli Miha, da je Šimen zbežal skozi priprto okno. Da bi se pa vendar prepričal, ali ga slutnja vara ali ne, stopi k postelji in potipa rahlo z roko po odeji. Pri tej priči Šimen obupno zakriči pod odejo, skoči iz postelje, obrne se proti oknu in puhne skozenj na veliko cesto. Zunaj pa se na ves glas zadere: »Tatje . . ., roparji; pomagajte, pomagajte!«

Grozni krik privabi vse one, s katerimi je bil Miha sporazumljen, iz njihovega zatišja. Odpró vežna vrata, in Šimen vstopi v beli obleki v vežo. Tu stoji na okrogli mizi prižgana svetilnica, toda vkljub temu zavpije Šimen, in sicer obrnen proti stopnjicam v globoko klet: »Mina luč, Mina luč!«

Med tem pa zbeži Miha po drugih stopnjicah pod streho. Vsi začnó siliti v Šimna, naj gré najpred pod streho pogledat, morda je preplašeni tat pobegnil gori. Toda Šimen pravi, da ne gré, če ga ne spremijo vsi. V to privolijo. A dospevši blizo vrhne stopnjice, ne upa si Šimen več naprej. »Le vi pojdite, le vi! Jaz ne grem, pa ne grem. Ta pošast tatinska!« — In tiščal je druge pred sebe.

Kar nekaj zašumi pod vrhom, in vsi zbežé po širocih stopnjicah v vežo. Šimen se gre obleč, vzame dve sekiri, vsede se tako oborožen na težki pokrov svojega zaklada, kjer tudi presedí vso noč. Drugim pa prepové zaspati.

Miha čuteč, da je veža izpraznena, odide tiho domov spat. Zjutraj pa se poda proti Šimnovemu stanovanju. Šimen, ki je že vsem sosedom naznanil nocojšnji dogodek, pride Mihi nasproti rekoč: »Slišite! Nocoj je bila grozna reč. Tatje so nocoj k meni vdrli. Jednega sem že skoraj imel, pa te presnete ženske mi niso pustile, da bi ga bil zagrabil!«[1])

[1]) Da ni bilo treba pogrešati v listu mnogovrstnosti, nismo priobčevali teh dogodbic nepretrgoma. Mogli bomo torej še v prihodnjem letniku podati jih nekaj blagovoljnim čitateljem v zabavo, kar bode lahko, ker je vsaka dogodbica celota sama zase.

# Oblak — sreča.

Pod nebom plaval je oblak,
Kot perje zdel se je lehák.
Vetriček se je ž njim igral,
Ga dalje proti jugu gnal.

Zamán za njim se je okó
Na svitlo vpiralo nebó:
Vetriček ga je dalje gnal,
Ni gledati ga meni dal. —

Tako i srečo le kratkó
Nam daje gledati nebó,
Oj naglo, naglo proč od nas
Odžene nam jo veter — čas.

† Jos. Kobal.[1])

[1]) Jako nadarjen in vrl mladenič, dijak v Gorici, umrl 23. julija t. l. Naj hranijo te vrstice njegov spomin.

sem ja trgal, če jo vidiš; tam so najboljša. In ravno ob polunoči, takrat so dobra.«

Kovač se zasmeje hripavo.

»Le pustite, Peter; kaj je Leni do vaših trav! Kaj hoče zdrav človek ž njimi!«

»Ali to je, to«, reče starec skrivnostno in važno, »zdrav človek! Gregor, ti jih nečeš, ker si zdrav; če bi bil pa bolan, potem, saj veš, potem je to drugače. In Lena — ej, čudno je, čudno!«

Hitro se zravna Gregor na mahu in vpraša pozorno:

»Kaj je čudno?«

»Nu, nič hudega, Bog vé, da nič. Za vsako bolezen daje Bog zelišča. Da veš, Lena je bolna, in zato jej hočem — o, Gregor, kaj pa delaš?« vzklikne bolestno, kajti kovač je planil z mahú, kakor bi ga bil gad pičil, in stresel starca za rame. »Duša! Peter«, zakriči mu na uho, »in to mi poveste še le sedaj in sedite tukaj mirno, Bog vé, kako dolgo že. In njo ste pustili sámo doma — haló, kvišku, Peter! Koš sèm, pa hitro. Domov, pravim, ali čujete? Starec otročji, ali bo kaj?«

Peter počasi razkriža noge in se pripravlja, da bi vstal. Ali Gregor ga prime za roko in ga postavi na noge, kakor otroka. Potem si oprta koš in veli:

»Tako, sedaj pojdiva! Pa hitro! Nič — govoriti ni treba; pot pod noge, pa navkreber! Toliko niste trudni, da bi ne mogli gori. Vi nesrečni človek, ali vam ni dal Bog jezika, da bi govorili, kar je potrebno, ne pa tega, česar so vam vselej polna usta — —«

»Ali, Gregor, da veš —«

»Nič! Tiho bodite, pa za mano! In umirati pustite Leno, umreti tudi, če pride tako, pa greste; da bi strohnela in segnila vaša zelišča! Dekle bolno domá, sámo doma brez človeka, ki bi mu prinesel to in ono, vi pa stikate po gorah, da nihče ne vé, kje in čemu. In to vam povem, če umrè, imate jo vi na vesti, in nihče drugi —«

»Ali Gregor!« mrmrá Peter plašno.

»Vi, vi!« vzklikne oni razsrjen, »vi jo imate na vesti, pravim vam znova. In toliko vam povem, Peter, če umrè, potem Bog z vami. Tiho in za mano!«

Rekši stopa hitro navkreber po gozdni poti, ne meneč se dalje za Petra. In starec, kateremu se je morda tudi vzbudil strah v prsih, pospešuje korake, kolikor le more. Usopljena in spehana prideta pred hišo na hribu. (Dalje.)

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Spisuje Tine Brdnik.)

## XIII.[1]) Rateški malik.

Rateč[2]) in Ratečanov sem omenil že, ko je bila na vrsti »Zagrenjena ljubezen.«

Rateče so priprosta vas slovenska, ležeča nekako sredi pota med Kranjsko Goro in Fužinami ali Belo pečjo. Bližnjemu kolodvoru, ki je skoraj enako oddaljen od Rateč in Fužin, dala je vas

[1]) Prim. »Dom in Svet« 1888, str. 184.

[2]) Besedo »Rateče« izvajam iz glagola raztekati. Pod Ratečami se namreč vode raztekajo na dve nasprotni strani. Sava teče proti jugovshodu, druge vodice pa proti severozahodu.

Rateče tudi prvo polovico imena. Postajo kličejo: Rateče-Belapeč.

Ljudstvo ima svoje posebnosti. V noši so zeló stanovitni, moški in ženske; od svojih običajev in šeg se pa tudi ne dajo nič kaj odvrniti. V eni zadevi pa upam, da so se do danes vsaj nekoliko spreobrnili, oziroma spametovali. Jaz menim v rečeh, katere prepoveduje prva božja zapoved. Izredno dober nauk v tem oziru so si mogli posneti iz skoraj neverjetne, pa vendar resnične dogodbe, ki jo povem v nastopnem.

Bil je svoje dni premeten Ratečan, imenom Tincelj, ki je obhodil že veliko sveta in doživel že marsikaj, o čemer se navadnemu Ratečanu še sanjati ne more. Svojih rojakov mišljenje in praznoverje mu je bilo seveda tudi znano do dobra.

Po naključju se soznanita z nekim Tolmincem, ki je, prosjačé po Gorenjski Dolini, zašel tudi v Rateče. Tolminec je bil nekoliko privajen neki posebni spretnosti, znal je namreč tudi »iz trebuha govoriti«. Razven tega je bil precej zvit; zato sta se taka dva »genija« steknila in hitro sporazumela, po katerem načrtu bosta Ratečane sleparila in, kòlikor se bo le dalo, za veliko opeharila.

Prvi javni nastop teh dveh ptičev se je zvršil tako-le:

Nekega dné že bolj proti večeru gre nekaj Ratečanov z vozovi s Trbiža proti domu. Razumeva se, da niso vstanu kar naravnost v Rateče. Morajo se s potjo oglasiti še v fužinski gostilni »Podklancem«. Možje posedejo lepo za mizo, voli jo pa v tem času vrežejo kar naprej proti domačim jaslim. Ugodno priliko porabi Tincelj.

Ravno je imel zunaj doma nekaj opraviti. Zagledavši vole in vozove brez gospodarjev ali druzih varuhov, pristopi bliže in vzame od enega voza dve verigi, od druzega pa coklo. Vse to skrije v bližnji grm.

Domov prišedši se podviza Tolmincu naznanit, kaj je naredil in kje ima ukradene reči skrite.

Drugi dan možje tarnajo in tožijo po Ratečah, kaj se jim je pripetilo prejšnji dan. Kmalu se jim pridruži zviti Tincelj ter jih tolažeč zagotovi, da se bo gotovo vse našlo, če se le obrnejo na tistega Tolminca, ki je sedaj k sreči v Ratečah. On dobro pozna njegovo moč. Ako ta ne najde ukradenih rečij, potem naj kar jenjajo še dalje iskati.

Možje v tolikih stiskah poiščejo brž onega Tolminca. Ta je mirno potolaži, češ, dobilo se bo vse, naj bodo le kar brez skrbij. Jutri zjutraj naj zopet pridejo vsi k njemu, potem pa gredó vsi skupaj iskat ukradenih rečij.

Drugo jutro ga pridejo možje klicat že na vse zgodaj. Odpravijo se in gredó po ravni cesti, obdani od pisanih travnikov. Kar obstane Tolminec blizo onega grma, ki je skrival tuje blago. Obrne se proti možem ter jim pravi: »Veste, možje, kaj pa hočemo daleč hoditi! Mari jaz poprašam katero teh-le rastlin tukaj, in brž bomo izvedeli, kako je z ukradenim blagom.« »»Saj res,«« odvrnejo Ratečanje zadovoljno, »»kaj bi neki dosti brskali okrog in čas tratili!««

Tolminec pri teh besedah pokaže na neko rastlino rekoč: »Bom pa kar ono-le kislico poprašal.«

Kislica se mu pri tej priči prikloni. Ratečanje so vsi iz sebe nad to prečudno prikaznijo. Tolminec izpregovori: »Roža znana — nam udana! Kdo je kradel — kam je skril?« Možje začujejo votel glas: »Tat je popoten tujec, ukradene reči je spravil v najbližnji grm, da je nazaj gredé saboj vzame.« Ta odgovor kar sapo zaprè okolistoječim možem. Tolminec se podá ž njimi na-

ravnost k prvemu grmu, in res najdejo vse ukradene reči. Sedaj si nobeden ne upa s Tolmincem spregovoriti kake besedice. Kar strmé in z glavami zmajujejo.

Beraški Tolminec se jim naenkrat začne dozdevati neko nadnaravno bitje, ki so mu pokorne tudi neživе reči. Domov gredé si le od strani upajo vanj ozirati se in komaj stopati v njegovi bližini.

Doma spravijo hitro vse sosede, da, skoraj vso vas po koncu. S tihim strahom in pomenljivo vnemo jim razkazujejo najdene reči pripovedovaje, kako se je prečudnemu možu neka rastlina kar priklonila in dala tudi resničen odgovor.

Vsi so je poslušali resnih in začudenih obrazov, le Tincelj se je tu pa tam porogljivo namuzal, pa se tudi moral hudo premagovati, da ni smehú spustil na vse grlo. On je namreč dobro vedel, zakaj se je Tolmincu rastlina priklonila. Tolminec je zato rekel možem, naj pridejo še-le drugo jutro k njemu, da je mogel zvečer iti s Tinceljnom izbrat si rastlino, ki se mu mora drugi dan prikloniti. Na temno-zeleno kislico, ker ima debelejše in trdnejše stebelce, privežeta močno nit ter jo zakrijeta z gosto travo, da se ne bi kaj videlo, ko bo drugo jutro Tolminec stopil na nit ter rastlino pomajal.

Odslej je bila Tolmincu časna sreča — vsaj za nekaj tednov — utrjena. Kolikorkrat se je kaj zgubilo, ali so prišli kje kaj navskriž, Tolminec je Ratečanom vedel vselej pomagati iz zadrege. Tincelj ga je o vsakem imenitnišem dogodku vselej poprej poučil.

Lahkoverni ljudje so Tolminca — rekel bi — kar obsipali z denarjem. Toda on se ni hotel dotakniti pričo njih nobene vrste cvenka, češ, on jim stori rad vse iz zgolj dobrote; denar je zapeljiv.

Na hrbtu si je napravil pod vrhnim oblačilom maliho, iz nje pa si je napeljal skrivno cev v hlačni žep.

Stanoval je odslej vedno v eni in isti hiši. Ljudje so dostikrat kar vreli k njemu; le malokdaj je bil brez obiskovalcev. Odslej je dobil tudi novo ime. Nekateri so mu rekali: Rateški malik, drugi celó: Rateški bog. Vsi pa so govorili o njem na vso moč častno in spoštljivo, pa onikali so ga.

Nekega dne, ko je bilo ravno precej ljudij pri njem, začne se naenkrat ves tresti. Kar stopi Tincelj v hišo, pomenljivo ga pogleda ter vpraša, zakaj se tako trese, ali mu je morda slabo, ali se kaj hudega zbira nad hišo, ali ka-li? Tolminec odgovori samozavestno: »Tresem se, ker se bliža hiši velik grešnik.« Brž nato stopi v hišo človek, katerega so že davno vsi sumničili, da je v svoji c. kr. cestni službi že marsikaj izneveril. Vse ostrmí, in jeden navzočih, še kaj hujšega se bojé, opomni prišleca: »Bvaž! Le hitra doka (doli) paklênè in prôs jeh adpuščanja!«

Tolmincu so šli Ratečanje tako na limanice, da so mu slednjič skoraj verjeli, kako ogromni zakladi so skriti pod farno cerkvijo sv. Duha. Svetoval jim je, naj jo kar poderó, izkopljejo dragocene zaklade ter sezidajo par novih, večjih in lepših cerkvâ, kakor je sedanja farna, ali tudi, kakor je katera si bodi na Kranjskem. Preroško je pristavil še rad zraven, kolikokrat je Ratečane blagroval zaradi tolikega bogastva in nenavadne sreče, kako pomilovanja vredni so po drugi strani »Koréncі«, t. j. prebivalci iz sosednje vasi Podkoren, katere bo s cerkvico sv. Andreja vred enkrat preplavila velikanska povodenj, izlivša se iz Mucne gore.

Slednjič izvé o vseh sleparijah rateškega malika tudi c. kr. sodišče v Kranjski

Gori. Hitro pošlje par biričev iskat ga v Rateče in pripeljat v zapor.

Toda, ali menite, da bodo Ratečanje svojega malika in tolikega dobrotnika kar ponudili biričem? Kaj še! Skrijejo ga v zgorenji izbi pri najbolj modrem vaščanu. Pri njem si ga seveda nihče še iskati ne upa.

Vendar za kakih par tednov izda nekdo njegovo skrivno bivališče.

Zakon je velel v tistih časih, da morajo na tak lov iti z biriči tudi možje iz najbližnje vasi. Zato je takrat prišla vrsta tudi na štiri može iz Podkorena. Med njimi je bil tudi naš Miha.

Ko pridejo vsi pred dotično hišo, gre neki Ratečan kar naravnost naznanit Tolmincu, da so sedaj prišli možje ponj. Predrzni Tolminec meni, da bo tudi te ugnal, zato reče hladnokrvno: »Le pustite je, naj le pridejo góri. Vsakateremu, kdor le roko na-me položi, posušila se bo pri tej priči.«

Grožnjo začuvši, spogledajo se možje, gredó v zgorenjo izbo, pa se vendar ne upajo vsi od kraja lotiti se za mizo sedečega malika. Tedaj srčno izpregovori Miha: »No, naj se pa kar meni posuši roka, jaz ga bom zvezal.« Birič mu pomoli jetniško verižico, in Miha trdo ukléne bahaškega malika.

Ko ga privlečejo na cesto, zažénó usmiljene Ratečanke grozen vik in krik. Pa vse nič ne pomaga. Malik mora v Kranjsko Goro.

Pripeljavši ga v uradno sobo, vprašal ga je sodnik: »Ako si ti kaj vedeža, povej mi, koliko jih boš dobil?« Seveda se je čislanemu maliku tako naravnostno vprašanje zdelo močno razžaljivo in prisilno, vendar se ohrabri ter odgovori tudi naravnost: »Devetnajst!« ››Ne‹‹, zavrne ga sodnik, ››vidiš, kako hitro te zapušča tvoja vsevednost: samo devet jih boš dobil!‹‹

Nekaj dnij so imeli prekanjenega Tolminca v ječi zaprtega. Potem ga pošljejo po odgonu v rojstni kraj. Z biričem, ki ga je vodil in stražil, morala sta iti ravno skozi Rateče.

Blizo Rateč srečata starega moža. Birič, hoté se ž njim pošaliti, ustavi ga ter se mu pritoži, da mu roke vedno bolj omagujejo in postajajo trde, kolikor dalje pelje Tolminca. Rad bi že natlačil pipo in jo prižgal; toda ne more. Naj mu on stori to uslugo.

Stari Ratečan pa se oglasi: ››Slišite, Jože, jaz vam ne morem nič boljšega svetovati kakor, vi »doka« pokleknite in jih prosite odpuščanja, da vam »adbežejo spet rakê«. Vi jih pa tudi kar izpustite!‹‹

Toda sodnijski sluga se ne zmeni za modri nasvèt starega moža ter odvede malika proti Trbižu. Od tod ga spravi bližnja gosposka na Tolminsko.

Dober mesec dnij preteče — in malik je že spet v Ratečah. Vse se zveseli njegovega prihoda, vsi se čutijo spet oblagodarjene. Vendar občna radost sedaj ne traja dolgo.

V oni hiši, kjer je bival poprej, prodajo ravno tiste dni debelo kravo. Lepo svoto, ki so jo skupili za pitano živinče, spravijo vpričo dobro došlega malika v najlepšo skrinjo, ne da bi je zaklenili.

Ravno je prvi sneg nekoliko pobelil. Listje na drevju je vedno bolj odpadalo, in čas, ko si je treba stelje preskrbeti, potekal je vedno bolj. Zato gredó drugi dan vsi domači od one hiše listje grabit, doma ostane le malik. Menili so pač, da bi je boljšemu varuhu ne mogli izročiti.

A ko se čuti malik osamljenega, ne pomišlja se dolgo. Stegne se v zakladnico in — hajd iz vasi!

Gospodar, povrnivši se iz gozda, zapazi kmalu, kako ga je malik oblagodaril.

Hitro naznani tatvino v Kranjsko Goro. Sodišče tudi brž razpošlje svoje ljudi, da tatinskega ptička spet ujemó.

Zasledovalci gredó najpred v Rateče in odtod po glavni cesti proti Fužinam. Kar zapazijo tam zunaj, da vodijo stopinje iz poletnega živinskega hleva semkaj na cesto.

Že nameravajo dalje iti, vendar nekaj se jim zdi sumljivo. Čudno, kdaj bi bil ta človek notri šel! Pred snegom vendar ne! Saj bi bil zmrznil notri.

Podajo se noter. In glej! Rateški malik čepi v živinskem hlevu tresoč se od mraza in strahú pred prebrisanimi zasledovalci. Denar mu odvzemó, njega pa odvedejo k sodišču in v dobro zasluženi zapor.

Po tej britki in nič manj kot častni skušnji Ratečani za goljufnim in tatinskim malikom niso več žalovali.

Ta zanimiv dogodek nas uči, kako se lahko najsvetejša stvar — vera — sprevrne v grdo spako — praznoverje.

# Garibaldi.

(Humoreska. — Spisal J. L.)

Leto 1866 je bilo osodno za našo Avstrijo. Na severu in na jugu je bila zapletena v vojsko. Naših vojakov večina je bila odšla na Laško, kjer so se kazali, kakor vselej, hrabre junake in podili pred seboj laško vojsko.

Lahom na strani je vojeval tudi general Garibaldi, čegar slava, drznost in sreča so bile znane daleč tostran laške meje. Z njegovim imenom so plašile matere neutolažljive otroke; in če so kje hoteli kakega rogovileža dovolj krepko označiti, dali so mu priimek »Garibaldi«. Ni čuda torej, da se je pri nas, sosedih Lahov, takoj o začetku vojske, bolj nego preje, rabilo Garibaldijevo ime, da se ž njim takrat niso plašili le otroci, nego tudi odrasli ljudje. Hudomušni ljudje so bili raztrosili vrhu tega laž, da je Garibaldi že prestopil naše meje, povedali so celó dan, kdaj bo prišel v ta ali oni kraj. Poleg tega so ga risali s tako strašnimi barvami, da so naredili iz človeka pošast, kakoršno si moremo misliti le v peklu. Umevno je, da so bili ljudje tu pa tam preplašeni, da so bojazljivejši, zlasti v samoti živeči kmeti, poskrili svoje prihranjene novce, zapustili celó domača ognjišča.

Strmica je globok jarek blizo mesta I.; v jarku se zbira več studencev v majhen potok, ki se pridružuje po naglem ovinku rečici, po kateri je dobilo mesto svoje ime. Pri potoku je mali mlin, nad njim nizka hišica, hlev in kozolec. Že ime kaže, da je jarek strm, vendar se je pridna roka tudi tu borila za obstanek tako dolgo, da si ga je priborila. Potoku na desno in levo so njive, nad njimi senožeti, gori v rebrih pa pašniki in les. Pri mlinu stoječ ne vidiš več, nego ta strmi, enemu kmetu komaj zadostujoči svet, pa sinje nebo nad njim. Tu bi ostal, kdor hrepeni po samoti, misleč, da je tu sreča doma, ko se človek postavi tje in lahko reče: Vse, kar vidim, je moje, ni ga tu gospoda zunaj mene in Boga, ki čuje nad menoj. In vendar imajo ljudje tudi v tej dolini svoje težnje.

Vroče popoludne je, vroče, da vrana zija. Umolknili so mali pevci v lesu nad

njegove bližine... Potem ga prime za glavo in gleda dolgo, dolgo v njegove oči. Pretrganih stavkov njegovih ne bi razumel nihče, ali Valentin jih ume. Z vedrim nasmehom mu seže v roko in kima z glavo — saj je vedel, da ne more na vek trajati takó nenaravno sovraštvo!...

In ko potem brata sedita tako družno pri mizi, ko se razvije živ razgovor in se v čašah rujno vino bliska pred njima, tedaj bi nihče ne mogel misliti, da je kdaj moglo sovraštvo razdružiti ti bratovski srci!...

* * *

Dosti nimamo dostaviti svoji povesti. Iz zapuščenega dóma kovačevega je vstala lična nova hiša; vestno gospodinji Lena v nji. Stari Peter živi dvojno: doli v trgu in gori na hribu; svoje hiše nikakor ne more zapustiti popolnoma. In dasi se oglašajo stara leta, vendar še stika po hribih in išče zdravilnih zelišč Valentinu; kajti, kadar jih ne bo mogel več iskati, tedaj dojde smrt, to čuti. Ali kakor vse, pojemlje tudi ta strast; posebno pa se ne oglaša, kadar ziblje malega Peterčka na kolenih, in malone gotovo je, da prenese vso ljubezen do rastlin na to šibko rastlinico, ki je toli potrebna ljubečega vzgajanja, na rastlinico, katera sicer nima zdravilnih močij, pa vendar jasni srce in oči vsakomur, kdor jo pogleda!

# Iz burkaste preteklosţi Mihe Gorenjskega.

(Spisuje Tine Brdnik.)

## XIV. Pri pustni zabavi.

Leta 185* je bil predpust zeló dolg. Za pustni ponedeljek se zmeni gospôda iz vse Gorenjske Doline, da se zberó zvečer na Dolgem v Ž. gostilni, kjer bo pustna zabava.

Isto popoludne se spravi Miha s svojimi prijatelji na »lojtre«, da se jih je moglo več peljati. Na polu pota zagledajo tam na travniku Štangovca, prvega občinskega svetovalca in krčmarja v »Goščavi«. Obsekaval je prav takrat par streljajev daleč od svoje hiše posekan jesen in bil je torej prav delavsko opravljen. Na nogah je imel velikanske coklje, na životu že nekoliko zavaljan jopič in na glavi táko kučmo, da mu je zakrivala skoraj vsa ušesa.

Štangovec je bil izredno visoko zrasel in širokopleč mož, da malo takih. Včasih je zaradi tega moral tudi kaj prestati. Ko je n. pr. nekega semanjskega dné v Beljaku v krčmi počasi in dolgo vstajal izza mize, zakliče mu zbadljiv rokodelski pomočnik: »No, oče, ali bodete že skoraj jenjali, do stropa ni več daleč!«

Štangovčeva krčma je bila nekdaj, ko so še navadni vozniki prevažali raznovrstno blago čez »Kóren«, redkokdaj prazna. K Štangovcu so ljudje sploh radi zahajali, ker je imel sicer neroden priimek, a vedno le pošteno vino, pa tudi gospodar sam jim je bil všeč. Mož je bil zeló prijazen in postrežljiv. Kramljal je sicer »po kranjsko«, a z gosti, ki so cikali kaj na gospoščino, tudi po nemško, dasi sta si z nemščino, ki se je je nekdaj učil v Beljaku, bila v besedi in pismu v vednem prepiru. Med drugimi je prav rad zahajal k njemu tudi Miha Gorenjski, s katerim sta si bila prav dobra. Miha je bil — rekel bi — zaupni mož očeta Štangovca. Sedaj že nekaj let ne krčmari več Štangovec.

Zagledavši raz voz Štangovca, reče Miha svojim prijateljem: »Spravimo ga

s seboj, in sicer tak mora iti, kakoršen je!« Torej obstanejo z vozom, in Miha pokliče Štangovca: »Alo, pojdi, pojdi malo sem, da se nekaj pomenimo!« Mož je kmalu pri vozu. »»No, kam pa, kam?«« vprašal je radoveden. »Pri tebi bi se bilo dobro malo poradovati, ker je ravno pustni ponedeljek«, odgovori Miha, »toda predno bo jed pripravljena v tvoji kuhinji, peljemo se lahko vsaj četrt ure daleč, izpijemo pri Smrčonu par kozarcev vina, potem bi prišli dosti prav nazaj. Kar k nam prisedi, pa bo!«.

Štangovec, ozrši se po sebi, reče: »»Tak-le pa vendar ne smem med vas, ki ste tako gosposki, počakajte malo, da se preoblečem.«« Sedaj začnó tudi drugi tiščati vanj: »Kaj zaradi tistih par ljudij, ki so doli, hodili bi se preoblačevat? Saj še raz voz ne gremo, kar mimogredé bomo vse opravili; torej le na voz!«

In res se spravi oče Štangovec k gosposki druščini na »lojtre«. Zopet požénó.

Pripeljavši se blizo Smrčona, oglasi se Miha: »Meni je pa padlo nekaj v glavo: kaj bomo pokušali tukaj tisto kislico! Ko smo se pripeljali že do semkaj, peljimo se rajši kar naprej, v četrt ure smo na Dolgem, kjer ima Ž. vsaj dobro pijačo.« Sevéda so vsi zadovoljni s tem predlogom, Štangovec sam jim pa tudi neče druščine krhati. Samo to pristavi: »Pa le glejte, da bomo kmalu doma!«

Ko se pripeljejo na Ž-ovo dvorišče, stoji tam že več kočij, znamenje, da se je nekaj gospôde že sešlo. Miho začne skrbeti, kako bi Štangovca spravili v sobo med gospôdo; prostovoljno danes gotovo ne pojde med gospôske goste. Od strani ga ogledovaje reče nekomu izmed druščine: »Saj bi skoraj kazalo, da bi dvakrat šel skozi duri, vselej polovica, ker je tako stegnen. Kaj hočeva narediti? Že vém: jaz odprem duri, ti ga pa v tistem trenutku potisni v sobo!« In res se zgodi tako. Kar na enkrat stoji ves Štangovec, kakor je bil dolg in širok, in neprostovoljno odkrit, pred gospodi in gospemi. Sreča njegova, da je kučma odnesla toliko, da ga naddurje ni poljubilo na golo čelo. V prvem hipu sam ne vé, kaj bi rekel, ali kaj bi storil. Pa kar na enkrat se obrne, pobere kučmo in gre iz sobe. Togoteč se pride v vežo, kjer hodi Miha z desno roko za levo ramo se držé in skremženega obraza sem ter tje. »To pa res ni vse skupaj nič«, začne sedaj Miha pred Štangovcem jadikovati, »to-le suvanje, kdo je bil pač tako neukreten?« »»Sam ne vém««, odgovorí Štangovec bolj mirno, menéč, da je Miho doletela še hujša osoda, kot njega. Med tem se jima pridružijo tudi drugi gostje, in posreči se jim slednjič Štangovca pripraviti tako daleč, da še on začne prigovarjati Mihi, naj se ne vrača kar brž domov, ampak naj ostane tukaj, ker je upati, da bode še prav vesel večer.

In tako je tudi bilo.

Kako zanimiva je bila že večerja!

Že predno začne jesti, reče Štangovec Mihi: »Jaz bi rad najprej pil malo same vode, a ne vém, ali bi jo smel naliti v tak kozarec, ki stoji zraven vina.« »»Glej ga no««, odvrne Miha, »»kaj te bo to skrbelo, kar bokal zagrabi, pa nastavi na usta. Vode ti vendar ni treba stradati! Ti si pač v sorodu s tisto materjo, ki je prišedša od svojega dijaka pripovedovala doma: ‚Oh, kako se našemu Tončku hudo godi v mestu! Pri polni mizi smo skupaj sedeli, a on je moral še vode prositi!‘«« Štangovec se je pri zadnjih besedah že stegnil po bokalu, ki je stal sredi mize, in: »luk, luk, luk«, tekla mu je voda v suho grlo. Vsi se spogledajo, toda Štangovec ne ume, zakaj. Krčmar prinese druge vode. Štangovec je kmalu zopet žejen. Že se hoče na prejšnji način polastiti vode, toda prehiti ga krčmar, dober znanec njegov, in mu je nalije v kozarec, ki je bil Štangovcu namenjen. Štangovec reče, obrnivši se proti krčmarju: »Na, ta je lepa, Miha me je naučil tako, ti pa delaš zopet drugače. Sedaj, kateri ima prav?« Krčmar mu ne odgovori drugega kot: »»Izpij, pa tiho bodi!««

Na mizi so bile na velikih krožnikih tudi cele gore »posneženih krofov«. Ko pride na vrsto pečenka, nabôde Miha »krof« na vilice, razreže ga na svojem krožniku in pomoči koščck v maščobo pod pečenko. Štangovec, ki mu je bil Miha v vsem izgled, stori brž takisto

za njim. Splošen smeh je vzbudilo to tekmovanje.

Kakor sploh beseda dá besedo, tako sta po večerji tudi dva uradnika prišla na pogovor o nadležnih »hemoroidih«. Štangovec, ki je to tujko nocoj slišal prvič v svojem življenju, popraša na tihem Miho, kaj pomenja ta beseda. Poredni Miha mu jo brž zasoli: »To so neke vrste juridične študije.« Tedaj se Štangovec ponosno kazaje s kazalcem na čelo vstopi pred onega, ki je to rekel, in spregovori važno besedo: »Ne zamerite, gospod, ko bi bil jaz tako dolgo študiral, kakor vi, kdaj bi bil jaz imel ‚hemoroide' že v glavi.« Nepopisen krohot zaduši nadaljno govorjenje. Sicer se pa tudi ni več dosti silil, češ, táko sem povedal, da se je vsem dobro zdelo.

S časom začnó peti. Sevéda je bilo takrat vse bolj nemško. Iz neke pesmi o Napoleonu je znal Štangovec par vrstic. Le tega ni natanko vedel, ali naj se reče: Hochmuth wird von Gott gestraft, ali Grossmuth wird itd. Vprašavši zopet Miho, naj to razsodi, odloči se Miha sevéda za »Grossmuth«. To je Štangovec potem pel »solo«, in ploskala mu je vsa zbrana družba.

Tudi plesati je moral nocoj oče Štangovec. Izzuvši coklje, plesal je v nogovicah, kakor je tukaj običajno. Bil je še precèj uren, tudi, kadar se je bilo treba hitreje sukati. Celó v »kadriljo« so ga zapletli, sevéda mu je tu moral Miha stati vedno na strani in ga večkrat potegniti na pravi prostor; ni se pri tem revežu godilo dosti drugače, kot medvedu, ki ga je včasih kak Bošnjak prignal v naše kraje.

Proti polunoči zapazi Miha, da Štangovca premaguje že zaspanec. Vsede se k njemu. Na mizi pred njima je bilo narezanih nekaj limon. Miha sklonivši se proti Štangovcu reče: »Limone jéj, limone, te te bodo gotovo vzdramile.« »»Ali res««, vpraša zevajoči Štangovec vesel, da je zdravilo zoper zaspanec tako blizo. In videč, da je Miha že segel po limoni — pa Miha je samo segel —, vzame konec limone in jo začne grizti. Ko ga neka gospa blagohotno opomni, naj si napravi rajši limonado, noče je poslušati, češ, saj je Miha tudi ne pije, sam pa niti ne vé, kaj je to in kako se naredi.

Po polunoči se gostje kmalu začnó razhajati, zatrjevaje drug drugemu, da se še noben pustni ponedeljek niso zabavali tako izvrstno. Miha in tovariši vzemó zopet k sebi na voz Štangovca, katerega skrbni krčmar dobro zagrne, in doma ga srečno izložé.

## XV. Pri fotografu.

Ne le pri gospôdi, ampak tudi med kmeti, ne le v mestih, temveč tudi na deželi se mora človek povzdigniti z niže stopinje občne veljave na višo. Kratko rečeno: tudi v kmečkih srenjah se lahko »avansira«. V tem oziru so na posebno ugodnem stališču oni možje, kateri znajo kako besedico tudi zapisati ali celó nemški povedati. »Taka glava korenine« če tudi »je slovenski oratar«, pride v občinsko starešinstvo in postane kmalu, ako ne prvi, vsaj drugi srenjski svetovalec. Ako pa je tudi krčmar, zberó ga kmalu, ko »v zbor učenih — — stopi moder, bistra glava« tudi svojim županom.

Štangovec je bil svoje dni tak srečen mož, ki v srenji

Vse doseže, kar mu drago,
Bodi slava, bodi blago.

Prvega srenjskega svetovalca smo Štangovca opazovali pustni ponedeljek. Po tistem dnevu ni trajalo več mnogo mesecev in Štangovec je postal župan.

Brezdvomno se je moral za to čast zahvaliti v prvi vrsti svoji postavnosti, ne dosti menj pa tudi veliki sreči, da je znal z gospóskimi tudi po nemško »v caker hoditi«. Kako pa je znal, to stoji še poznim rodovom v strašilen izgled tiskano črno na belem v »Novicah« leta 1859, list 7., str. 53., pod naslovom:

### Kratkočasno berilo.

**Razni listi iz zapuščine nekega srenjskega župana.**

Drugim za poduk in kratek čas.

Nabral Borovčan.

I. *An den N. N. zu **

Den selben wirt himit auf getragen das von BezirksHauptmannschaft ist auftrag kommen das sollen sie Eire Magd binnen acht täg Fermallen, oder wirt sie weiter ekspedirt.

Ich kann nichts mehr helfen, weil mich das gesetzliche Auftrage fordern.

**N. N.** Bürgermeister.

II. *Herzgeliebtes Bez. Hauptmannschaft!*

Unser Pfarer wil N. N. nicht keurathen, ich bite ihm eine Nasen zu machen. Hier folgt eine Kratscha.

III. *An den Herrn N. N. erster Roth in**

Sie werden ersucht und wird ihnen bekanntgemacht, das sie den 20. August als Rath gewählt sind so werden si vorgeladen den 19. Oktober vor Mittag um 9 Uhr vorleslich Höramt zu erscheinen, zu berichten wie das neue Gemeinde Ordnung auf gesetzt werden wirt.

IV. *Pasierschein.*

Für N. N. von* Haus Nr. 32 er bittet durch seine Mutter um ein Hamatschein ich kann denselben nicht ertheilen weil der Gemeinde vorstände um bekannt ist wilang das der Reissebass gültig ist weil der Bezirkshauptmanschaft ist von hör 7 Stund entfernt ist, so weis man nicht wilang das sein Reissebass gültig ist so wirt im solang Pasirt das der Pass gültig ist, Bürgermeister, an der Orts Gemeinde*

**N. N.** Bürgermeister.

V. *An den N. N. in**

Ueber vorgekommene beschwerde wirt den selben auf getragen das er den vorbereiteten Gebeichaltz gleich bey empfangen, diesser zuschrift das Holz aufheben oder Abzimmern losen übrigens wirt bar 5 fl. Strafe auferligt.

VI.

N. N. hat schon am 15. Okt. von Höramt eingerük.

**N. N.** Bürgermeister.

Po tem precèj dolgem, pa neizogibno potrebnem uvodu poglejmo za našim županom, kako ga je Miha Gorenjski, takrat še poštar, speljal zopet na led.

Podkloštrom v slovenskem Gorotanu se je nastanil fotograf. Miha sklene Štangovca zvoditi k njemu, da ga fotografuje. Precèj zgovornosti je treba, predno se mož udá. Župan, prva glava v občini, mora vendar viseti fotografovan v občinski pisarni, pa tudi še pozni vnuki bodo ponosno kazali na odličnega svojega pradeda. Prilika je lepa, fotograf je blizu.

Taki prepričevalni razlogi morajo Štangovca omečiti. Zmenita se torej, kateri dan se peljeta čez »Kóren« k fotografu.

O določenem dnevu pride župan k poštarju in v dobrih dveh urah sta Podkloštrom. Miha poišče najprej svoje koroške prijatelje, da jim naznani, kaj namerava z očetom županom.

Fotograf je imel svoje prostore na vrtu Pibrove gostilne. Miha gré naravnost k fotografu, drugi pa se zberó v gostilni, da jim čas preje mine.

»Pri fotografu se ne opravi tako hitro«, zatrjeval je poprej Miha zlasti Štangovcu nasproti. On je sicer brzo fotografovan, toda, če hoče doseči svoj namen, ne sme tako kmalu nazaj k čakajoči družbi. Zato se gresta s fotografom sprehajat in prideta še-le v dveh urah v gostilniško sobo. Miha se dela silno spehanega in reče Štangovcu: »Sedaj pa, kakor ti je drago. Ako hočeš cele dve uri sedeti pred fotografovim orodjem, pojdi, ako bi te pa stalo to pretežko, pa nikar ne hôdi. Meni je skoraj žal, da sem potratil toliko časa in sem tako utrujen.« Župan odgovori: »»E, ker sem že tukaj, naj pa bo, no!««

Vsi se podajo v fotografovo delavnico. Na mizo postavijo bokal vina, kozarec in kup »žemelj« na velikem krožniku. Štangovca posadé k mizi in, podavši mu v roko »državni zakonik«, opomnijo ga, naj se drži lepo mirno in ravno. Na to se vsa družba vrne v gostilno.

Od časa do časa se Miha loči od družbe toliko, da gre pogledat k fotografu. Vselej se postavi za fotografovo orodje, da se vpričo Štangovca prepriča, koliko delov njegovega telesa je že fotografovanih. Zvesto mu vsakikrat naznani, koliko je že dogotovljenega. Začel je s čevlji, nadaljeval s koleni in potem je imenoval vselej drug del županove zunanjosti.

Ko preteče določeni čas, napoti se vsa družba v fotografovo delavnico. Miha izpregovori: »Prijatelj, sedaj pa le posebno mirno, sedaj pride glava v delo!« Fotograf odpré (še le sedaj!) okence in v par sekundah zakliče: »Fertig!« Štangovec pa se začudi v svoji nemščini: »»Saperlot, »das« Kopf war aber schnell fertig!«« Zakaj tako, razloži mu Miha prav »po dohtarsko«: Zato namreč, ker je fotograf druge dele vsprejemal po tem, kako so sestavljeni, glavo pa si je mislil enovit del telesa, ki se more naenkrat fotografovati. Sicer naj pa pomisli, da ga je precèj v koži in torej dá več dela. Štangovec prikima: »»Saj je menda res tako!««

Miha v tistem času ni nosil nič brk. Torej reče fotografu: »Prosim, da mi napravite na fotografiji malo brkic pod nosom!« Brž nato se oglasi Štangovec, pa zopet po nemško: »»Mir auch, aber nach »ober« (navzdol)!«« Da ga je fotograf tudi slušal, kaže podoba še dandanes.

O vsem tem se je naslednje dni mnogo govorilo Podkloštrom in v okolici, pa tudi kranjski sosedje so si z veliko radostjo pripovedovali, kako je poštar dal fotografovati župana. Med drugimi pride ta sloves tudi do ušes nekega sorodnika županovega, ki je bil zemljemerec na Koroškem. Ta prigovarja tako dolgo Štangovčevi družini, naj župan poštarja toži zaradi razžaljenja časti, da slednjič mož res vloži tožbo.

V nekaterih dneh dobi Miha poziv od sodišča, a nikakor mu ne gre v glavo, zakaj ga kličejo. Ko pa ob določeni uri pride k sodišču in zagleda tam Štangovca, zasveti se mu naglo v glavi, kaj ima to pomeniti. Sodnikov nagovor ga tudi brž potrdi v njegovih mislih. Ta mu namreč reče, da je moral župan vložiti tožbo proti njemu zato, ker ga je oni dan Podkloštrom tako osmešil, da s tem trpi njegova in njegove rodbine čast. Miha poprosi sodnika, naj se ta zadeva preloži na drug dan, da more on poprej zbrati dovolj dokazov o svoji nedolžnosti. Opravičena prošnja se mu izpolni.

Poštar se hitro obrne pismeno do onih gospodov, ki so bili takrat navzoči, ko so Štangovca fotografovali. Poprosi jih, naj mu pošljejo v kratkem potrjilo, da oče župan tisti dan ni le nič trpel na časti, marveč se mu je skazovala vsa dostojna čast in vse primerno spoštovanje. Kako radi so se Mihovi prijatelji podpisovali, pokazali so s tem, da so še taki njegovi znanci bili podpisani, ki takrat niso bili niti zraven.

Ko Miha osmi dan zopet pride k sodišču, skaže tam vpričo župana ono potrjilo. Tedaj se Štangovec zadovoljno oglasi: »Saj sem précej rekel, da to ni res; oni (zemljemerec) je hujskač!«

Tak je bil konec zanimive zatožbe in še bolj zanimive seje pri fotografu. Bodi to vsem v zdravilo, ki imajo Mihovo in Štangovčevo bolezen!

# Srečen lov.

(Humoreska. — Spisal M. O.)

## I.

Po prijazni B-ški vasici je tudi razgrnil sabotni večer mirna svoja krila. V Mostarjevi gostilni se je bilo zbralo precèj ljudij. Krog velike mize so sedeli možje »trde skorje, a dobrega zrna«, ter imeli med seboj prav mnogovrstne pogovore. Ta je rekel katero o letini, kako kaže, oni si ni mogel, da ne bi obiral vremena, tretji pa je jel razvijati to in ono čeztedensko novico v vási, tako, da so možje pri kozarcu in pipi ugenili marsikatero vredno in pametno. Pri stranski mizici pa so se kratkočasile po svoje tri druge osebe: Francek Krželj, gospod učitelj in pa Rusov študent. Vsi trije so znameniti za nas in našo povest, zato si oglejmo njihovo družbo natančneje nego li smo si ogledali ono ob veliki mizi.

Francek Krželj — ali kakor ga nazivajo otroci: Kržljev strijc —, vidno duša zbrani trojici, je kmečk možicelj svojih petdesetih let, majhne, čokate postave, drobnega pogleda ter vseskozi smešnooriginalnega obraza. Oblečen je stanu svojemu primerno. Po čemer ga na prvi hip lehko spoznaš, kar nosi po letu in zimi, to je že dokaj oguljena, zelenkasta suknja z velikimi, iz jelenovih kostij narejenimi gumbi, prav táka, kakoršno nosijo lovci. Da, lovci. Saj je Francek Krželj tudi lovec v resnici in pošteno,

mi in še poznejša dva prijatelja Lokar in Vrhnik, da, kdor izmed nas umrje prvi, dá nam številke za loterijo. Polagoma so nam minoli dnevi dijaškega življenja, iz vseh nas izšolal si se le ti in imaš službo. Prvega iz našega kroga pokosila je smrt Vrhnikarja. Kdo se je spomnil naše obljube! Še le razcapani Brezar je pripravil mene in Lokarja, da smo se odločili za ono predrznost. Milič je bil preveč strahopeten, toda nada, da dobimo kaj okroglega za pijačo, navdihnila mu je nekaj poguma, da je šel čakat v zvonik pod mali zvon. Brezar je vse uredil, napravil si piščal, da bi dal znamenje, kdaj je treba zaklenkati z malim zvonom. Jaz sam nisem o celi stvari ni trohice veroval, a tudi bal se nisem: vendar ni se mi zdelo primerno hoditi na grobišče.«

»Kar se nam je takrat godilo, to mi je v spominu, kakor meglena zgodba. Zdelo se mi je, kakor bi zemeljne grude lezle narazen, trava šumela, mecesni votlo bučali. Neznanska teža nam je stiskala prsi. Brezar je videl belo roko štrléčo proti njemu, hotel jo je prijeti, a otipal ni ničesa. Šum je naraščal, udirala so se tla pod nami in slišati je bilo strahotno proseč glas: »Bratje in sestre, pomagajte!« . . .

»Takrat je zazvenelo klinkanje malega zvona, in ti si se menda takrat vzbudil ter pogledal skozi okno. Zvonenje si slišal tam-le v zvoniku. Videl pa nisi ničesa. Jaz tudi ne. Brezar je trdil, da je videl vse svetlo krog sebe, kjer se mu je udiralo in še več svetlih koščekov mu je ostalo na čevljih in hlačah. Od strahú je kmalu zbolel in umrl, kakor véš, Lokar je shromel, da hodi v dve gubi. Miliča je tudi dovolj pretreslo, ko jo je hotel ubrati izpod zvonika, pa se je nesrečno zamotal v zanjko zvonove vrvi. Bled je sedaj in suh ko stenj, smili se vsem. Mene pa vidiš, da komaj lazim po božji zemlji.«

»Pojdi, pojdi!« smejal se je župnik, »ti in tvoji strahovi; prosto ljudstvo bi tako govorilo. Veter je bil po noči, žrjavi in hudourniki so letali po grobišču, pijani in razburjeni ste bili in po tleh vam je svetil fosfor sprhlih kostij. Sicer pa — česa si ne ustvari užgana domišljija! Pričakoval sem, da si več rešil iz svojih šolskih razvalin, toda vidim te bolj nevednega, bolj strahljivega, nego bornega kmeta! Miliča pa mi ne objokuj, raje samega sebe! Saj je prežgan od žganja.«

Stari dijak je obmolčal v zadregi, kam bi navrnil govor. (Dalje.)

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Spisuje **Tine Brdnik.**)

## XVI. Prevare in spletke.

V krčmi za dolgo mizo je sedel rajni Prekûc, dobro se gostil in svojo ženo hvalil. Že se je naložil mastne pečenke, tudi zamočil jo je že dobro z okusnim dolenjcem, pa ker je danes zanj nekak praznik — prodal je namreč največjo kravo koroškemu mesarju za visoko ceno — ne more se lahko odpraviti proti domu. In kolikor dlje sedí, toliko radodarniši je s hvalo.

»Moja Nežica je pa res pridna«, dejal je slednjič, spomnivši se, kako izvrstne pečenke si je on danes privošil; »z

vsem me moja Nežica tako lepo preskrbi, pa kako postrežljiva je! Zakaj bi jej tudi jaz ne napravil kakega veselja? Danes jej moram jaz malo postreči, sevéda, moji dobri Nežici. Zavijte, zavijte, mati krčmarica par koščekov današnje pečenke v papir, da jo ponesem svoji Nežici!«

Prijazna krčmarica mu kmalu prinese zaželene pečenke. Prekûc zavitek dobro spravi in se počasi zmatohá domov.

* * *

Dva dni pozneje bil je Prekûc spet v taisti krčmi. Danes ni take volje, kakor je pred kratkim, ko je vzel nekaj seboj za svojo »Nežico«. Silijo ga z govorico, pa mu le ne gré. Torej ga vpraša krčmarica: »Kaj pa vam je danes, da se vam nič ne ljubi, pa vendar niste kaj pogretega pojedli?« »»E, kaj pogretega««, zadere se nejevoljni Prekûc, »»saj sem imel ‚pečeno‘ in varno skril v peč zadaj za mesteje, pa je vendar dobila ‚stara‘ v svojo pest in v svoja lizasta usta vse, kar sem si zadnjič prinesel domov za poboljšek drugega dné.««

Vsi se zavzamejo nad ljubeznjivostjo tega zakonskega moža. Krčmarica se hoče potegniti za njegovo ženo očitaje Prekûcu, da se mu skrbna žena prav nič ne smili, in da je bila zadnjič le »moja Nežica«, danes pa kar »stara«. Toda trdosrčni Prekûc se za vso to grajo ne zméni in nadaljuje: »Malo mesa imam danes v tej-le rutici, ker bi rad imel kaj gorkega in tečnega, predno grém popoludne na Trbiž, pa ne vém, ali mi je bo »stara« privoščila; na meso je kar volk.«

Pri zadnjih besedah stopi Miha v sobo. Hitro mu gostje povedó, kako skrben je samopašni Prekûc za svojo ženo.

Miha na to ne reče kaj posebnega, a misli si: taka zakonska ljubezen se mora poplačati tudi s primernimi obrestmi.

Nekaj časa sedi Miha tiho za mizo, potem gré nekoliko iz sobe, pa se kmalu vrne. Vsede se prav zraven Prekûca, oziroma poleg kupljenega mesa. Ko se Prekûc pomenkuje sè svojim sosedom na drugi strani, odveže Miha robec, vzame meso iz njega in zvije vanj ožeto pomivalko in košček opeke ter varno zaveže v prejšnji robec. Z izmaknenim mesom gré h krčmarici ter jej naroči, naj je kmalu, ko odideta s Prekûcem, pošlje Prekûcovi ženi.

Miha se zopet vsede za mizo. Za nekaj časa reče Prekûcu: »No, kdaj pa pridete kaj moje konje pogledat, kakor ste mi oni dan obetali?« »»Saj še danes lahko to storim««, odgovori Prekûc, opozorjen na svojo obljubo. »»Če greste kaj kmalu domov, grem pa kar z vami, le toliko se s potjo oglasim še doma, da svoji »stari« izročim to-le mescé.«« »Dobro, dobro«, pritrdi mu Miha, »plačava, potem pa se lahko précej napotiva.«

Med potjo, pol ure dolgo, pomenkujeta se mirno o vsakdanjih rečeh. Prišedši pred Prekûcovo hišo, pokliče Mihov spremljevalec svojo ženo, ki tudi brž pride na vežni prag. Mož pomolivši jej culico reče: »Na, to-le mi skuhaj, jaz grem z gospodom konje gledat!« Naša znanca se podasta naprej po cesti, Prekûceva Nežica pa stopi nazaj v kuhinjo.

Odvezavši robec, zagleda presenečena žena, kaj jej je ljubeznjivi mož ravnokar ukazal skuhati. Ne vé, ali naj se smeja, ali togoti, ali kaj naj stori. Najboljše bo, misli si slednjič, če grem za njim.

Kmalu je v Mihovi hiši. »Kaj bom pa vendar danes skuhala?« vpraša svojega moža. »»Kar sem prinesel««, odreže se kratko Prekûc. »Tako? Kje pa si vendar dobil to?« nadaljuje začudeno žena. »»Saj véš, kje se kupuje meso. Ali misliš mari, da sva si s tistim v žlahti, ki pse v zanjko lovi?«« In skrbna žena zopet povzame: »Torej, to naj ti skuham, kar si ti prinesel?« Prekûcu se oči zažaré in še enkrat zatrdi: »»Boš li mar kaj druegga, ali se ti meša, ali kaj?«« In bolj sam za-se pristavi: »»Saj se mi je zdelo, da mi še teh koščekov ne bo privoščila.«« »No, pa bom, pa bom«, pomiruje ga žena, »ker že ravno svojo tiščiš.« To izgovorivši gré z glavo zmajevaje proti domu.

Pred hišo jo je že čakal sel z resničnim mesom. Ta jej razloži vso spletko. Od svoje žene jo izvé drugi dan tudi prevarjeni Prekûc.

(Konec)

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Spisuje Tine Brdnik.)

(Konec.)

Zopet sedi par tednov po tem dogodku Prekûc v isti krčmi. Kmalu za njim vstopi Miha ter prisede k staremu znancu. Prekûc ima nekaj zavezanega v robcu; videti je, da je skleda.

Ko se Miha vsede v njegovo bližino tik robca, predéne Prekûc svoje blago na drugo stran, rekoč: »Aha, sedaj je pa treba paziti. Kje je pa moja zaseka?« Miha je s tem še le izvedel, kaj ima Prekûc pravo za pravo, in s tem je še-le dobro podražil Mihovo znajdljivost.

Ne traja dolgo in Miha se izgubi iz hiše, poišče krčmarico ter jej naroči, naj pogleda, ali ima kak robec, ki je nekoliko podoben Prekûcovemu okoli sklede. Krčmarica, ogledavši si Prekûcov robec, najde kmalu nekaj primernega za Mihovo nakano. Miha vzame drugo skledo, naloži vanjo sipe, ovije jo z izposojenim robcem in poprosi krčmarico, naj se ona toliko časa matohá okrog Prekûca, da on premeni Prekûcovo culico. Med živahnim razgovarjanjem izvrši se vse srečno.

Ko se Prekûc odpravlja proti domu, vpraša ga Miha: »Koliko časa pa rabite tako skledo zabele?« »»Kakor pač žena mešto (t. j. žganjce) béli; danes jo bo morala že malo bolj zabeliti, ker gremo popoludne v góro na drva««, odgovori Prekûc v duhu gledaje cele kopice rumenih ocvirkov.

A slabo bi bila žena belila s tisto slanino, ki jo je takrat imel mož pri sebi, ko bi prave zaseke ne bil kmalu kdo drug prinesel za njim.

* * *

»V tretje gré rado«, veli prislovica. Tudi za Prekûca se je o svojem času približal tretji obrok, da prejme obresti za svojo sebično zakonsko ljubezen.

V Kranjski Gori traja somenj ob prvi nedelji po rožnivenškem prazniku tri do štiri dni. V soboto je somenj za drobnico, ki jo večinoma pripeljejo iz goriške Trente, pokupijo pa je največ Korošci; v ponedeljek je somenj za govejo živino in kramarsko blago. Nekateri kramarji prodajajo tudi še v torek. Krčmarji pa imajo svoj somenj skoro dva dni pred nedeljo in tri dni še po nedelji.

Ob semanjih dneh je stara navada, da se pred stalne goste dene na mizo kaj povitega. Tudi Prekûc dobi v svoji stalni krčmi semanjo soboto raznovrstne okusne povitice narezane. Rad bi kak košček pokazal tudi svoji ženi. Naprošena krčmarica mu rada zavije v papir tri ali štiri vrste povitic za Nežico.

Takrat je bil zopet Miha v tej krčmi. Ko se Prekûc nekoliko odstrani, namigne hitro še dvema drugima gostoma, naj mu pomagata brž snesti Prekûcovo povitico.

Kaj hoče sedaj Prekûc? Žalosten gré h krčmarici tožé jej: »Oh, sedaj so mi jo pa snedli; dajte mi, dajte, tukaj-le skrivaj kak drug košček, da zopet kdo ne vidi.« Res dobi druge povitice in jo skrbno skrije na vozu v skrinjico.

Moral ga je pa videti prav Miha. Kmalu se izmuza na dvorišče, kjer najde slučajno pripraven konček deske, skoči hitro k Prekûcovemu vozu in, odvivši pravo povitico, položi v papir desko, s pravo pa — smuk v žep.

Ne dolgo potem se Prekûc odpelje. Ker gré s semnja in še celó z vozom, sevéda ne more naravnost domov, ampak se s potjo oglasi še v drugi krčmi.

Vpričo dotičnega krčmarja, ki pride, voz začuvši, brž iz hiše, odpré Prekûc skrinjico toliko, da pogleda, če je papirni zavitek še notri, pa hitro povezne pokrov nazaj. Krčmar ga vpraša, kaj tako skrbno zakriva, naj vendar pokaže, kaj vozi domov s semnja. Prekûc mu odgovori previdno: »E, že poprej so mi snedli enkrat, tukaj ne pokažem nič. Polič vina spijeva, potem pa poženem naglo proti domu.«

In res se ni dalje mudil Prekûc pri starem prijatelju.

Domov se pripeljavši je prva beseda njegova: »Glej, Nežica, kaj takega moraš speči, kadar bo pri nas somenj, kaj takega-le.« Tako jo navduševaje pomoli Prekûc svoji ženi oni zavitek. Sevéda Nežica hitro odvije papir, in zavzeta kazaje mu prav pred oči leseno vsebino povzame: »Torej, táko-le naj ti spečem? Že prav!« In ubogi Prekûc je spoznal, da je že spet bil ukanjen. »Ti »prefrigani« Miha ti, čakaj, zaslužena kazen ti ne odide, ti — sam ne vém, kaj bi mu rekel!« Tako se huduje Prekûc ta večer sam pri sebi in proti svoji ženi.

* * *

Prilika, da bi se znosil nad Miho, ponudi se mu že prvi ponedeljek. Za ta dan je bil napovedan velik lov, h kateremu je bil kot priden gonjač povabljen tudi Prekûc in neki krčmar, recimo mu Pavel, dober prijatelj Mihov in Prekûcov. Miha je imel svojo lovsko torbico obešeno v oni krčmi, v kateri smo že prej nekaterekrati našli njega in Prekûca. Pavel in Prekûc sta Mihovo torbico poznala dobro. Ko še ni bilo Prekûca v hišo, poprosi Pavel Miho, če smé svojo prahovnico vtakniti v Mihovo torbo. Sevéda mu Miha to rad dovoli; nato odideta oba iz sobe.

Kar vstopi Prekûc in, zagledavši Mihovo torbo, začnó se mu poditi maščevalne misli po glavi. Ker se čuti samega, stegne se urno, boječ se, da ne bi zamudil ugodne prilike, v Mihovo torbo in vzame iz nje prvo prahovnico, ki mu pride pod roko. Smodnik izsuvši, natrese noter pisarske sipe, ki je bila tam na mizi, ter jo hitro vtakne nazaj v torbico.

Ta dan ni bilo lova; lovci so ostali rajše na somnju.

Za teden dnij pride Prekûc k Mihi na videz zopet živino gledat. Pravo za pravo pa ga je le prišel vprašat, če je bil ta teden kaj na lovu? »Bil, bil«, odvrne Miha veselo. »»Kako se vam je pa kaj obneslo?«« vpraša Prekûc porogljivo. »Meni prav dobro«, zatrdi mu Miha, »toda o Pavlu pripovedujejo, da je nekega jutra streljal s sipo!« Prekûc v ustnice se ugriznivši reče na pol jezno: »»Sam ne vém, ali je to slučaj, ali ste vi tako navihano prebrisani. Trdno sem se nadejal, da vam bom mogel vsaj enkrat vrniti za trikrat, toda še to me je goljufalo; z vami se že ne spuščam nikdar več v kake spletke.««

# Srečen lov.

(Humoreska. — Spisal **M. O.**)

(Konec.)

## III.

Bilo je drugega jutra. Solnce še ni prav čisto vzšlo na nebni obok, ko so jo rezali naši znanci vsi lovski oboroženi proti Pešivnici. Tiho so koračili, ne vémo pač zakaj. Bržkone je imel vsak svoje misli, katere je najraje razmišljal in preudarjal sam zase.

Francek Krželj je prvi izpregovoril. »Vroče bo, vroče«, dejal je.

»Pa bo res«, potrdila sta onadva.

In zopet so šli tiho dalje. Skoro so dospeli na Pešivnico.

»Hvala Bogu, saj smo jo še kmalu privozili sem gori«, dejal je gospod učitelj.

»Kmalu«, potrdila sta druga dva, a Francek se je ojunačil ter nadaljeval: »Zdaj smo tu. Lov bo treba začeti. Najbolje je, če se razdelimo in gremo vsak po svoji strani. Vi, gospod učitelj, pojdite tje-le za Markovim lazom, pa gori okrog, vi, Rusov, okrog Cimbolove ograje tje zadej noter, a jaz jo urežem naravnost tukaj-le doli.«

Ko je pokazal zadnjo, svojo stran, tresla se mu je roka. Gospod učitelj in

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Spisuje Tine Brdnik.)

## XVII. Dohtar Prižigovček in njegov Fídel.

Poznati bi bili morali našega dohtarja! Prijazen možiček, dobrega srca, nizke postave, pa velikega nosa. Zaradi oblike njegovega nosa bi mu bil kak nemiren jezik lahko nadél pridevek »kajfež«. Orodje tega čudnega imena rabi namreč cerkvenikom, da prižigajo in ugasujejo ž njim sveče. A ta izraz tu ni v rabi. Zato ga je pa na tihem počastil nekdo z domačim izrazom »P r i ž i g o v č e k«.

Nič manj, kot njegov nos, slovel je njegov zvesti pes: »F i d e l«. Kako ga je imel mož v čislih, koliko je imel zanj skrbij in koliko ga je cenil, pokažejo naj nastopni dogodki iz življenja dohtarja Prižigovčka in njegovega Fídelna.

Gospod dohtar je stresal take sitnosti s to malo, rujavo, samo za pitanje in bevskanje ustvarjeno živalco, da je moralo že vsem presedati. Hvalil ga je na take načine, da so bili tega popolnoma siti že vsi njegovi znanci. Zategadelj sklenejo célo zaroto zoper Fídelna.

Nekega dopoludne dohtar kar na enkrat pogreši svojega Fídelna.

Oj, ko bi bili videli našega dohtarja, kako je začel — že prileten mož — s palčico dirjati po cestah in stezah in bregovih in dolinah za izgubljenim Fídelnom! Ko ga ne najde v domačem kraju, pelje se dve postaji daleč po železnici, češ, morda mi ga je odpeljal danes zjutraj moj prijatelj z J. Dóli ga ne najde.

Ko se že vrača z domačega kolodvora, pride mu naproti Miha. »Odkod pa, odkod?« popraša ga zvedavo. »»Na J. sem šel Fídelna iskat, ki se mi je izgubil, pa dóli ga ni.«« Miha, ki do takrat tudi prav ničesar ni vedel o psu, dá dohtarju modri svèt: »Te dni so se cigani klatili tu okrog, nikje drugje ga ne išči, prav njih se je prijel, oni pa njega.« »»Da-tè, saj bo res taka««, méni dohtar, podprt z novo nadejo.

Še ta dan najame Prižigovček voz, in hajd za cigani proti Trbižu! Kolikor ljudij ga po poti sreča, tolikokrat mora voznik ustaviti konja, da dohtar popraša, ali je kdo videl cigane, in še posebej njegovega Fídelna. Dolgo mu ne dá nihče količkaj povoljnega odgovora.

Nekdo se vendar najde, ki pokaže tjekaj ob kraj gozda rekoč: »Tam-le menda kurijo, le poglejte, kako se dim vali kvišku!« Prižigovček, obrnivši se k vozniku, reče: »»Ko bi ne bilo predaleč, saj bi človek šel kar tjekaj.«« Voznik pa, ki je dohtarja poznal dobro, méni sam pri sebi: »Ko bi se ne bal ciganov«, tako bi moral pravo za pravo reči Prižigovček, ko bi hotel govoriti odkritosrčno. Zato ga skuša ojunačiti: »Alo, gospod dohtar, saj sva dva, in oborožena sva; vi imate debelo in z železom okovano palico, jaz pa tak bič, da se kar ovija, kakor kača, hajdiva kar nad-nje!«

Privežeta konja k mecesnu in gresta, dejal bi, kakor Don Quixote in Sancho Pansa, nad dozdevno cigansko tolpo. Bolj, ko se približujeta, bolj zaostaja Prižigovček tiščaje le voznika naprej. Kakih sto korakov pred ognjem pa se ustavita oba h kratu. Ali je mar taka vročina prihajala sèm? Ali je morda zadela kar strela z jasnega neba? Ni dosti nedostajalo do tega, kajti približala sta se namestu ciganom le navadnim domačim pastirjem.

Kaj jima kaže drugega, kot vrniti se na voz? »Še malo poskusiva«, nagovori dohtar voznika, »morda jih vendar kje dotečeva.« »»Ko imava že vpreženo in sva že tako daleč, pač ne kaže drugega,«« pritrdi mu voznik.

Za dobre pol ure srečata nekoga, ki ju potolaži tako-le: »O, kje so že cigani! Bodo že kmalu na Laškem ali pa na Tirolskem, tako se jim je mudilo!« Dohtar reče prestrašen: »Gotovo bežé tako z mojim dragim Fídelnom!«

Vrneta se — brez Fídelna.

Domov prišedšega dohtarja čaka že drugo sporočilo o ciganih. Nekdo je

namreč oddelek istih videl iti »čez Koren« na Koroško, a ona dva sta jim sledila na zapadno stran. Za Prižigovčka je to sevéda nova skrb, a tudi upanje se mu poživi novič. Reče torej: »Še proti Beljaku grém jutri. Ako ga pa ne najdem še tam, potem si pa ne želim več dolgega življenja.«

Ko vse to izvedó zarotniki, ki so imeli do sedaj psa zaprtega v neki kleti, sklenejo pomiriti ubogega Prižigovčka.

V tem času pa je že razpisal dohtar nagrado dveh srebrnih tolarjev tistemu, ki bi mu pripeljal psa živega na dom. Zarotniki si mislijo: dobro, ako si jih kdo zasluži. Zmenijo se torej z biričem, naj bo ob gotovi uri pripravljen na pasji lov. In res, ob določeni uri, ko se birič matohá blizu pasje ječe, izpusté Fidelna. Birič ga ujame in prinese na vso moč razradoščenemu dohtarju. Z vso ljubeznjivostjo ga ljubkuje in poprašuje, kje je bil revež toliko časa. Oni nagajivci so bili pač lahko veseli, da Fidel ni mogel ničesar povedati.

Še hujša se je godila Prižigovčku in Fídelnu, ko jima je Miha eno zagodel, ali pravo za pravo res nabarval.

Dohtar in pes sta bila v navadni krčmi. Kar stopi že bolj v mraku Miha v vežo, v kateri kolje krčmar ravno kozlička. Miha vpraša: »Kdo pa je notri?« »»Prižigovček««, glasi se odgovor; »pa Fídel, kaj-ne?« pomaga Miha odgovoriti. »»Sevéda, sevéda, saj sta neločljiva««, pritrdi krčmar. Mihi, ugledavšemu kri v posodi, šine nekaj v glavo. Krčmarju reče, naj na tihem izmuza dohtarju psa in pripelje venkaj.

Vse se posreči. Podasta se v klet, privežeta psu rep s tanko vrvico pod životom, da se vsa skrije v gosto in dolgo dlako, in ga do srede života pomočita v kri. Nato izpustita psa skozi vežna vrata na cesto.

Fídel jo vreže kar domov. Miha pa prisede k dohtarju. Mirno se pomenkujeta nekaj časa, kar prihiti, kakor v eni sapi, dohtarjeva dekla in ga pokliče, naj gré nemudoma domov; kaj pa je doma, tega neče povedati.

Prižigovček, navajen v nujnih slučajih iti brez odloga, plača, pa hiti domov. Fídel, ki ga pokliče saboj, neče se mu oglasiti. Gré torej kar sam. Grozen vik njegove gospé — sedaj že davno umrle —, ki mu priteče naproti, pretrese mu, če tudi vajenemu, vse čutnice. »Kaj pa je, kaj pa je?« hiti popraševati. »»Jemnasta««, tuguje njegova zakonska polovica, »»Fídel je pritekel domov ves krvav, pa brez repa je!«« »Ni mogoče«, zakričí dohtar, in se zaleti po stopnjicah, da preskakuje kar po tri in štiri. »Joj, joj, joj!« zaječi dohtar, zagledavši Fídelna, ki je bil na prvi pogled res videti še za več, kot samo za rep dolgosti prikrajšan. »Oh, neusmiljeni človek, ne, zver! Ko bi mu bil odsekal le samo rep, bilo bi še, a sedaj še več odbiti in tako trpinčiti žival! Jaz bom kar zdivjal.« In gledaje psa v oči vzdihne milo: »Fidelček, ne boš dolgo, ne boš!« Nato veli dekli, naj mu ponudi malo vode.

Dekla sklonivša se pred psa, ugleda vozel od vrvice in zakliče dohtarju: »Gospod dohtar, kaj pa je to?« Prižigovček pogleda natančneje in pravi: »»Vrvica je tu, vrvica, oh, tudi zadaviti so hoteli reveža! Daj nož sem, da jo prerežem!««

Nož je hitro pri rokah, vrvica poči in rep — ven skoči. Hvaležno Fídel pomiga z repom proti svojemu gospodu. Sedaj pa nobeden ne vé, ali naj bi se smejal, ali jezil, ali drugemu očital slepoto. Fídelna omijejo in zopet je tak, kakoršen je bil pred pol ure, čil in čvrst.

Drugi dan, ko se Prižigovček in Miha srečata, zagrozí se mu dohtar: »Ko bi te bil dobil jaz sinoči, ne bil bi ti odnesel zdrave kože domov.« — »»Kaj pa ti je danes?«« vpraša Miha nevedno. A dohtarjev kratki odgovor se glasi: »Nihče drugi, kot ti.« In razideta se vsak na svojo stran.

Ker je moral sedaj dohtar že toliko prestati zaradi svojega Fidelna, sklenejo Miha in njegovi prijatelji, da bodo odslej pomagali dohtarju Fídelna le hvaliti in ga spraviti do visoke cene. Ugodna prilika se najde kmalu.

Ko sedí poletnega dné neki agent v Mihovi gostilnici, dohtar pa se igra s svojim Fídelnom zunaj pod košatim kostanjem, naprosi Miha agenta, naj gré venkaj prav zvedavo ogledovat psa, in naj potem izreče kako posebno ugodno

sodbo o njem. Morda utegne vsled tega dohtar še kaj pri njem naročiti. Agent ga dobro razume, gré venkaj in opazuje Fídelna tako dolgo, da vzbudi dohtarjevo pozornost. »Ali vam je všeč moj Fídel, kaj ne?« vpraša zadovoljno Prižigovček. »»O, sevéda, pa še kako!«« odvrne oni. Potegnivši iz žepa neki zapisnik (menda pasji, ali vsaj koledar s pasjimi dnovi), pravi: »»Dovolite gospod, da vam natanko povém ime tiste pasme, h kateri pripada vaš psiček!«« — Dohtar stopi bliže, da vidi, kako agent (na videz) prebiraje imenik in popis od vrha doli po listu vedno hodi Fídelna pogledovat. Kar zakliče: »»To je irski pes, ki lovi kunce. Vsi znaki njegovi se ujemajo s tem-le popisom.«« »Ohó!« začudi se Prižigovček, »tega pa nisem vedel še do danes. Ali so taki psi zeló dragi po svetu?« »»Zeló, zeló, ker se nahajajo le na Irskem««, pouči ga agent.

Vse to je čul Miha; zato se dogovori s svojimi prijatelji, naj mu prihodnjič naznanijo, kdaj bo dohtar s Fídelnom zopet namenjen k njemu.

Miha ne čaka veliko dnij, da dobi naznanilo, naj v par urah pričakuje dohtarja in Fídelna pod kostanjem.

Lepa družba prijateljev dohtarjevih in poštarjevih se zbere tisto popoludné tam, kjer stoji že toliko let »miza kamnata, na štiri vogle rezana«. Miha kmalu zasuče pogovor na Fídelna in pové, kakó ga je opisal oni dan tisti agent. »A,« reče dohtar, »tega pa že ne verjamem, da bi lovil kunce.« Miha se začudi: »»Zakaj bi jih ne? Taki-le ljudje, ki obredejo veliko sveta, vidijo marsikaj in se naučé takih reči, o katerih mi nikoli ne slišimo. Sicer se pa o tem lahko sam prepričaš še danes. Oni-le sosed ima pod skednjem domače zajce: le zapodi Fídelna malo proti oni strani in pokazalo se bode, če agent kaj vé.««

»Alo, Fídel!« zakliče dohtar in mu pokaže pot proti skednju. In glejte! Fídel hiti s smrčkom se dotikajoč večjih kamenov naravnost pod skedenj!

Vsa družba kriči enoglasno: »Ali vidite, ali vidite? Kdo bi si mogel to misliti?« Prižigovček pa ugovarja: »»Jožek pod klancem ima tudi kunce, šli smo mimo njegovega skednja, pa Fídel se še zmenil ni za-nje.«« Miha ga brž spodbije: »Veter ni vlekel od prave strani.« In dohtar zamišljen obmolkne. To mu pač ni moglo priti na misel, da bi bil Miha pred njegovim prihodom celo vrsto kamenov blizo skednja dal namazati s slanino!

Drugič pride neki glumač k Mihi poprašat, ali bi on svetoval, da tu razkazuje svoje umetnosti. Miha mu pové, da se tu ne bode izplačalo kaj tacega, pač pá dóli, kjer je okrajno sodišče. Posebej mu pa še priporoči, naj pazi na nekega možička, dohtarja, in njegovega psa. Opisavši mu oba, naroči Miha glumaču, naj se kje približa dohtarju ter reče, da njegov pes brezdvomno lovi kunce.

Pripeti se, da drugi dan stojé na cesti štirje prijatelji skupaj. Dva sta naša znanca: Miha Gorenjski in dohtar Prižigovček. Fídel poséda okolo njih. Kar pride glumač mimo, pozdravi gospode spoštljivo, Miha mu pa pomenljivo namigne proti dohtarju. Glumač naredi par korakov in se ozrè nazaj, pogleda psa in gré zopet malo naprej, pa že zopet obrne pogled nazaj. »Glej, glej,« reče Miha dohtarju, »kako hodi tvojega Fídelna pogledovat!« Tedaj pa se vrne glumač k družbi in ponižno se poklonivši, izpregovori: »Oprostite, gospodje, da sem se drznil tako natanko opazovati tega le psička! Čegar je, temu se more le častitati. Zakaj jaz sem prepotoval vso Nemško, pa našel sem samo dva taka psa, temu-le enaka, ki lovita kunce!« Vseh oči so sedaj obrnjene na dohtarja in on povzame besedo: »Poprej sam nisem verjel, sedaj pa res verjamem, da je Fídel irske pasme.« — »»Koliko smem vendar ponuditi zanj?«« povpraša glumač, poklonivši se dohtarju. »»Ali bi ga dobil za 50 goldinarjev?«« — »Tudi za 100 goldinarjev ne!« odreže se dohtar ponosno. In ni čuda! Saj ga pozneje nekemu posestniku ni hotel dati celó za par pitanih volov, katere mu je dotičnik ponujal po Mihovem nasvetu za Fídelna.

Fídel je proti koncu življenja oslepel in ni preživel svojega dobrega gospodarja, dohtar Prižigovček pa ne tega slavnostnega spisa. Bog mu daj večni mir, vsem pasjim služabnikom in služabnicam pa več pameti!

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Spisuje Tine Brdnik.)

## XVIII. Plezovec.

Bilo je ponedeljek dné 7. januvarja t. l. zvečer proti 11. uri, ko potrka Mihov hlapec na okno in me pokliče, naj brž grem Plezovca v sv. olje det, ker ga je konj nevarno brcnil v Beljaku. Vzdignivši se ter stopivši k oknu vprašam zavzeto: »Kóga? Plezovca?« — »»Da, da««, dobim za odgovor. — »Precej pridem«, zakličem pri oknu ter se grem hitro napravit.

Prestrašil sem se sicer te vesti o dobrem znancu, pa vendar bi se bil kmalu še smejal, ko se spomnim Plezovčeve postave in njegovega že več let najljubšega opravka: mešetovanja s konji po somnjih. Stopil mi je pred oči mož nizke postave, zmerom veselega obraza in razodevajoč v vsem svojem kretanju zgolj zadovoljnost. Oblečenega nisem videl nikoli drugače kot v kratkih, bodisi prtenih, bodisi rasastih[1]) hlačah, čez meča v modrih ali tudi belih nogovicah, ki se dvigajo iz priprostih, do gležnjev segajočih čevljev; v kratkem telovniku in jopiču, pa v kosmatem klobuku nad sivo glavo. O kakih brkah ali očalih nam ni treba govoriti.

Kmalu sem na vozu. Hlapca začnem izpraševati o bolniku, toda ta mi ne vé povedati drugega, nego da bolnik že nekoliko blede. V četrtinki ure sem že pred Mihovo hišo, odkoder je le še nekoliko stopinj do bolnikove. Miha me pričakuje pred vrati. »Kako pa je s Plezovcem?« vprašam hitro ter stopim raz voz. — »»Bodete videli, da bi ga ne spoznali, tako je udarjen««, odgovori mi Miha potrt zaradi tolike nezgode svojega prijatelja. Vkupaj greva k bolniku. Vstopivši v malo sobo, zagledam možička ležečega na kratki postelji, z obezano glavo, silno zateklimi, rudečimi in višnjevimi lici, eno oko ima jako krvavo, krvava je tudi srajca in roke. Pri zavesti je takrat bil. Zato moje opravilo ni bilo tako težavno. Za sv. obhajilo pa ni bil, ker ni mogel ničesar zavžiti in je bruhnil včasih še nekaj krvi iz sebe.

Previdevši bolnika, poprašam njegove ljudi nekoliko po okoliščinah, kako se je vse to dogodilo.

Tedaj izvém, da je Plezovca še dopoludne okoli 10. ure brcnil konj v hlevu, ko je mož pokladal drugi živini. Sicer so ga drugi svarili, naj ne hodi tistemu konju preblizu, a kakor bi bil ménil, da se njega — takega konjskega prijatelja — vendar ne bo predrznil udariti, podal se je predaleč v nevarnost. Udaril ga je pod desno sence in obležal je možiček nezavesten.

Popoludne pa se je podal že sam na kolodvor. A ker je še vedno krvavel, niso mu hoteli dati vožnega listka. Kaj naredi? Kar peš jo vreže proti domu. Kmalu zunaj mesta privozi za njim njegov sosed, kateri mu je poprej pomagal iti v bolnišnico. Nekaj majhnega vidi pred seboj in hoja se mu tudi znana zdi, toda, kako bi si mogel misliti, da je to njegov ranjeni varvanec? In vendar ni to nihče drugi. Kaj hoče ž njim? Kar na voz ga naloži. Toda, ker se voz prevęč stresa, začne Plezovec vnovič krvaveti. Dobro, da je topliški kolodvor blizu. Plezovec gre noter, toda tu se po zimi nič ne opravi. Sosed pa menèč, da bo pač Plezovec poprej doma nego on, požene konja. Plezovcu sedaj zopet ne kaže drugega, kot pot ubrati pod noge. Na Brnci se mu s pomočjo usmiljenih ljudij posreči, da vstopi v železniški voz. Trda mu je šla potem na Trbižu, kjer se je treba presesti, toda krščansko usmiljenje je slednjič vendar-le zmagalo. Zvečer ob tričetrt na sedem na domači kolodvor se pripeljavši, kréne jo v spremstvu nekega znanca kar peš proti domu.

»Za božjo voljo, kako pa je vendar mogel vse to zmagati?« vprašam vpričo bolnika, ki je kar mirno in tiho poslušal bojé se novega bruhanja krvi. »»Pa še urno sem šel««, oglasi se sedaj

---

[1]) râs je iz lanenih in volnenih nitij stkano domače blago.

mož sam in vzdigne obvezano glavo, »»saj sem bil dosti bolj lehek, ker sem izgubil toliko krvi!«« Morali smo se vsi zasmejati, ker je povedal tako »tehten« razlog. Miha je pristavil: »To je ‚konjska natura‘.«

Domačim njegovim je bila napravila Plezovčeva svojeglavnost veliko skrb. Kako so ga vendar lepo prosili, naj ne hodi na sv. treh Kraljev dan od doma, naj pusti že enkrat tisto konjsko barantijo; toda kaj, ko si ni dal čisto nič dopovedati. In sedaj? Že kmalu popoludne začnó dohajati žalostna poročila, kakšna se je bila očetu pripetila. Podajo se na večer čez Koren proti Beljaku. Po potu srečujejo ljudi in vozove, vračajoče se domov. Kogarkoli srečajo, vprašajo ga, kako je z očetom »pravo za pravo«? Vprašajo jih kakih desetero, toda skoraj vsakdo pové drugače, nekateri celó, da je oče mrtev. K sreči se pripelje tudi tisti sosed, ki je imel z očetom opraviti dopoludne in na večer, in ta jim razloži, kako je z očetom »pravo za pravo«. Vrnejo se torej Plezovčevi domači proti domu. Domov prišedši najdejo očeta že na peči. Hitro spravijo moža v posteljo in se posvetujejo, ali naj bi poslali po me. Ranjenec se še nekoliko brani, češ, nikar gospoda ponoči ne ‚križajte‘ (stalen izraz tu med narodom ob takih opravilih), saj me bodo previdéli lahko še zjutraj. Toda, ker se vsi bojé, da kri preveč ne pritisne na možgane, ne obvelja bolnikova.

Sredo popoludne grem bolnika zopet pogledat. Že poprej sem bil izvedel, da se mu je obrnilo na bolje. Mislim si, danes mi bo pa mogel že sam kaj več povedati, kako je bilo, da ni ostal v Beljaku.

»Kako je kaj, kako?« vprašam ranjenca. Nekoliko glavo vzdignivši se mi posmeje rekoč: »O, je že dobro, hvala Bogu! Sevéda, otekel sem še.«

Ker ni sedaj po dnevu glava več obvezana in ker je na rani le košček kresilni gobi podobne tvarine, morem sedaj videti, kako strašno ga je moralo udariti konjsko kopito.

»Le mirno ležite in glavo naj vam obvežejo, da rane ne načnete«, rečem mu. Ni si namreč pustil posebno rad rute privezati okoli glave. Na moje besede stori to postrežnica, a potem reče: »»Saj je ne bode dolgo strpel««. Mož pa povzame zopet besedo: »Dohtarja mi hočejo vsiliti; pa kaj je meni treba dohtarja, saj sem notri čisto zdrav. Tri rjuhe sena pripeljem sedaj-le doli z Lomičev (visoko ležeča senožet nad vasjo), ako bi bilo treba. Ali pa, če greva sedaj-le doli po veliki cesti, stavim, da vas še zadaj pustim.« Posmejem se in rečem: »Vi ste poseben človek. Tega pa vendar še ne vém prav natanko, kako in kaj se je z vami godilo tam v Beljaku, še to mi povejte!«

»»To je bilo tako-le««, in mož potegnivši z roko čez usta, začne. »»Ko obležim nezavesten, začnó me močiti in »brihtati«, kakor mi je pravil potlej oni sosed. Ker me gostilničar, pri katerem že ostajam več ko dvajset let, ni hotel imeti v hiši, gre moj dobri sosed naznanit ves dogodek policiji. To je pomagalo. Kmalu prineseta dva krepka moža neko »trugo« (nosilnico). Takrat sem prišel že k zavesti. Opazivši tisto »trugo«, rečem: Čemu meni »mrtvaška truga«, saj sem živ? Nič ne pomaga. Po sili me spravita vanjo in preneseta v bolnišnico. Tam v tisti sobi, kjer me izložé, stalo je več postelj z ženskimi bolniki. Dohtar je brž pri rokah, dobro me pogleda, ukaže me lepo omiti in osnažiti, dá mi nekaj piti, da strjeno kri izbruham in me skrbno obveže. Nato pa reče, da moram tam ostati najmenj tri dni. Kaj? rečem sam pri sebi, tri dni tukaj, kaj bom pa počel? Našega gospoda Henrika (kapelana) so menda dohtarji umorili, sedaj naj pa še mene! Že vém, kakšno bom naredil. Vprašam ga za račun, a on neče vzeti ničesar. Torej se mu zahvalim z besedo. On me sicer še pridržuje, toda, ko stopi v drugo sobo, popiham jo skozi duri, in malinem naravnost proti kolodvoru; saj mi je bil lastnik tistega konja dal dva goldinarja. Ženske so mi močno branile uiti, a kaj bom jaz tam med ženskami! Zato sem jo pobrisal.

Kogar v mestu srečam, vsakdo se me ustraši zaradi take glave. Nekatere ženske mi ponujajo kar rute, ena še čisto novo, da se zavijem še bolje. Štiri sem prinesel

domov, eno pa sem nekje izgubil. Če sem srečal kakega znanca, vprašal sem ga še, kako je prodal. Pa malokateri bi me bil spoznal, ako ne po govorici. In slednjič sem, kakor smo se menili že zadnjič, prišel še dosti srečno domov.««

Sedaj se možiček zadovoljen odkašlja, potem pa veselo nadaljuje: »»Miha, oj ta je pravi prijatelj, ta! Danes je bil že gotovo devetkrat pri meni. Zmeraj me hodi popraševat, kako se počutim v glavi. Poprej-le, ko sva bila sama, vprašal me je prav skrbno: »Ali si poznal rajnega gospoda na Brnci?« — »»Sevéda sem ga poznal; kolikokratov sem mešetoval pri njem!««, odgovorim. »Ali še véš, kaj je tisti gospod večkrat rekel o konjskih kupcih in mešetarjih?« — »»Ne pade mi ravno sedaj v glavo.«« — »Povém ti pa jaz. Rekel je to, da taki ljudje duše puščajo doma. Vidiš, tudi ti si dušo pustil doma. Ko bi jo bil imel pri sebi, bil bi ti jo konj tako izbil, da bi je ne ujel nikedar več.« — »E, Miha ima še zmeraj kake posebne burke.« — »»Saj jih še v časnik pošilja doli v Ljubljano««, pristavim jaz. — »Ali res?« oglasi se mož, »tega pa še nisem slišal.« Jaz pristavim: »»Saj sem vam ravnokar povedal jaz, torej ste vendar slišali. Pa še to vam lahko rečem, da še vi niste varni pred njim, on vse spravi na dan, kar le kaže, staro in novo; saj ga poznate že dlje časa, ko jaz.«« — »Vse, vse«, zamrmra mož zamišljeno.

Malo pomolčiva, potem pa povzamem besedo zopet jaz. »Vidite, Bog je pa vendar-le neizrekljivo dober proti vam, ker vas je obvaroval gotove smrti in ker ste mogli še previdenі biti. Le za eden prst više, na sence naj bi bilo zadelo kopito, in izdihnili bi bili na mestu. Ne morete se mu dovolj zahvaliti.« — »Res je res«, pritrdi mi bolnik, »sedaj bom pa že moral malo bolj skrbeti za svojo dušo.«

»Ali niste bili že poprej nekikrat previdenі za smrt?« vprašam na to moža. »»Sevéda sem bil. Takrat so me pa naš gospod fajmošter prevideli.«« In kazaje z roko na desno stran, pravi: »»Hišo smo nekaj prezidavali na tej-le strani, jaz pa sem padel čez zid in se potolkel prav hudo. Vendar sem bil, hvala Bogu in sv. Jožefu, kmalu zopet dober.«« — »Koliko ste sedaj stari?« vprašam ga na to. Plezovec odgovori: »»Kmalu jih bom 78; kaj ne, veliko jih je?«« Jaz pripomnim: »Zato pa tudi ne morete pričakovati, da bi vas Bog še mnogokrat s tako silo opomnil smrti in večnosti.« Na to se poslovim od bolnika.

Drugi teden greva z Miho vkupaj k Plezovcu. Mož leži na peči, ko vstopiva v hišo. V hipu je na tleh, postavi se pred naju in zadovoljno usta nategnivši, reče: »»Sedaj sem pa že čisto dober, zdrav sem kot riba, pa pokazati vama imam nekaj.«« Urno steče v drugo sobo, odkoder naglo prinese nekaj v papir zavitega. Odvivši skrivnostno reč, pokaže nama dva zoba. Miha reče: »Glej, prav kakor konjski zobje!« In Plezovec se nasmeja na ves glas in pravi: »»Le poglejta: dva zoba mi je kopito izbilo, kaki trije pa še prav neukretno stojé v mojih čeljustih, kakor bi si klicali nasproti: Ti drži, jaz ne morem!««

Ker je imel eno lice že popolnoma splahneno, rečem mu, da je po eni strani že zopet ves stari Plezovček. To je bilo možičku jako po volji.

»Jaz bi rad prijel kar za delo, šel bi n. pr. drva vozit z gore, toda domači me ne pusté iz hiše«, potoži nama ojačeni bolnik. Jaz ga hočem pomiriti, češ, naj le še potrpi doma, dokler se bolno lice ne zaceli popolnoma, da se mu ne prisadi. Miha ga pa podraži: »Pa tudi za kvaterno sredo, ko bo zopet somenj v Beljaku, moraš se dobro utrditi.«

Na Mihov dom prišedši, poprosim ga, naj mi pové kaj iz prejšnjega Plezovčevega življenja. In to, kar mi je povedal Miha takrat, izveš v nastopnih odstavkih, dragi čitatelj! Poprej pa še opomnim to, da do one noči, ko sem molil pri njem litanije za umirajoče, nisem slišal Plezovca še nikedar imenovati s krstnim imenom, dasi sem bil v njegovi bližini že prav mnogokrat. To je nekako podobno tistemu Ratečanu, ki se tudi ni mogel spomniti, kako je ime njegovi lastni ženi. Vprašan po njenem imenu, odgovoril je: »Jaz jej kar ‚aná' t. j. (óna) pravim.«

(Konec.)

Kosan vidé, da mu hoče aga uteči, pospeši korake, da mu ne uide krvolok. Aga ne more uiti. Ko vidi, da je vsak korak zaman, obrne se, da bi se branil. Toda prepozno. »Tu imaš plačilo, krvolok!« zagromi Kosan ter mu zapodi ostri jatagan v srce.

Tonkić-aga se zvrne in izdihne svojo črno dušo.

Končan je bój. Nad polovico Turčinov pokriva krvava tla, med njimi aga, drugi so pa na sramotnem begu; a tudi med ustaši je kosila smrt, nekaj je mrtvih in mnogo ranjenih. Ustaši so obvezali ranjencem rane, mrtve brate so pa pokopali. Turke so pustili nezakopane v plen volkovom in jastrebom.

Tako je Kosan maščeval svojega očeta, ženo in otroke ter je oprostil Bosno krvoloka.

Še dve leti je vodil svojo četo v hude boje, dokler se ni podala Bosna Avstrijcem.

Grujica je postal hraber junak. Pozneje je pomagal Avstrijcem pri Stolcu pod vodstvom župnika Mušića.

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Spisuje Tine Brdnik.)

## XVIII. Plezovec.

(Konec.)

Miha je opazoval Plezovca (samo priimek naj nam zadostuje tudi še dalje) natančneje od tistega časa, ko se je Plezovec oženil.

V prvih letih je bil zeló zaverovan v razne igre. Njegova jako skrbna žena ga je šla večkrat iskat tudi po krčmah in spravljat domov.

Nekega večera gre ponj celó pol ure daleč v drugo vás. Približavši se znani krčmi, kjer je rad zaostajal njen mož, najde konja pred hišo stati ter gledati v jasli, v katerih je bil neki časopis. Žena kar nevtegoma buti v sobo, kjer možiček ravno igra sè svojimi prijatelji; med njimi je tudi Miha. In prav on je bil tisti, ki je poprej nalašč dejal časopis pred konja. Žena napodi Plezovca brez odloga: »Takó? Lepa reč! Ti tukaj sediš in denar zapravljaš, konj pa zunaj časnike bere; le hitro domov!« In Plezovec brž sluša togotno ženo.

Oh, mar bi bil revež ostal še v krčmi! Koliko bolje bi se mu bilo godilo! To je bila izredno huda vožnja! Miha prime za vajeti, in žena se vsede zadaj zraven svojega moža na voz. Kar stegne žena svojo roko proti Plezovcu, in priloži mu táko, da Plezovec skoči nemudoma raz voz. Pa kmalu je zopet na prejšnjem sedežu. Začne jo izzivati rekoč: »Le še enkrat me poskusi udariti!« In »lop!« zaušnica resnično prileti že drugič. Plezovec jo zopet pobriše raz voz, pa je naglo tudi na prejšnjem mestu. »Le še eno mi daj, potlej boš pa že videla!« začne jej žugati, ko se mu glava nekoliko ohladi. A »videl« je takoj le Plezovec sam menda kar tri solnca, če tudi je bila noč. Zopet uide, povrne se pa sedaj spametovan in molči. Doma ga je pa vendar prijela še za ušesa, in ker je bila močna in velika, vzdignila ga je kar kvišku. Nekateri, ki se radi vmešavajo v zakonske razmere, trdijo, da ni samo takrat takó telovadila z možičkom.

Ob drugi priliki, ko igra Plezovec neko noč v domači vasi v krčmi, katere dandanes ni več, potrka mu nekdo nevtegoma na okno ter mu zakliče: »Plezovec, žena gre po-te!« in zbeži. Plezovec skoči kar po koncu, steče iz hiše, vsede se na voz in jame v temi konja poganjati z bičem. Toda kaj je to, da konj kar skače in poteguje voz sedaj

naprej, sedaj nazaj? Plezovec zakliče ljudi iz hiše. Ko ti pridejo z lučjo, razvidi se précej, zakaj ne more konj speljati. Nekdo ga je bil namreč izpregel pa vpregel zopet tako, da je konj gledal nazaj v ojnice. (Vsega tega ni storil nihče drugi kot Miha, ki je slučajno prišel mimo.)

Kakor na igranje, tako je bil Plezovec tudi ves divji na konje.

Nekega predpusta je imel voziti svate. Skrbelo ga je, bode-li pač vozil dovolj naglo. Nekdo mu pové, da konj tedaj teče prav urno, kadar se mu vlije nekoliko kapljic terpentinovega olja v ušesa. Plezovec se ne pomišlja dolgo in to poskusi. Učinek se pokaže hitro. Že v hlevu začne konj silno skakati. Plezovec priuka iz hleva in pravi: »Hoj, to skače! Kdo ga bo pač vpregel?« Več môž mora vpregati razdraženega konja. Vprežen dere jo tako, da na voglu prej omenjene krčme udari ob zid, vendar brez posebne nesreče. Ko ga zopet spravijo v hlev, skoči s sprednjima nogama v jasli in jih vse razbije in razkoplje.

Ker je Plezovca tako silno mikala hitra vožnja, ni čuda, da ga je ob drugi priliki tako jezilo, ko mu je Miha, pri katerem je večkrat pomagal na Trbiž pošto voziti, dajal nadušljivega konja. Želó se je pritoževal nad njim. Nekega dné ga potolaži Miha tako-le: »Le potrpi, kmalu bo bolje! Danes so ljubenski lončarji šli čez Koren s prav zalim šarcem; nazaj gredé bom poskusil ž njimi napraviti kupčijo, potem boš pa vozil z onim.« Nekaj dnij preteče, in Miha pričakuje nekega večera željno Plezovca domov. Stopivšega raz voz, v kateri je bil danes vprežen drug konj, pelje brž v hlev, da mu pokaže novega šarca. »Jutri pa kar tega-le naprezi!« reče mu. To se našemu konjskemu prijatelju razjasni lice pri tem pogledu in teh besedah! »»Da-te, ta pa bo, ta!««

Težko je čakal zjutraj določene ure, ko ima zopet pognati proti Trbižu.

Domov privozivšega popraša zvečer Miha: »No, kako se je obnesel?« »»E««, odvrne postiljon, »»tekel je nekoliko bolj, kot ona starina, toda sapo ima pa ravno tako.««

In ni bilo čuda, da je dal tak odgovor. Saj je bil to taisti nadušljivi konj, le bele lise sta mu napravila s čopičem vaški slikar in poštar.

Ko zapade nekikrat debel sneg, pritoži se Plezovec, da nima nič konjskih zvoncev. Miha zveže štiri kravje vkupaj. Zjutraj vpreže konja sam, dene mu četverico zvoncev na vrat in pokliče Plezovca, naj kar skoči na voz, ker se že mudi, vajete mu bo že sam dal v roke. Plezovec uboga, požene konja, zvonci pa zabučé konju na ušesa tako, da jo kar skokoma udere po klancu. Kaka nesreča se vendar ni pripetila.

Plezovec je bil sploh nenavaden voznik. Večkrat je vozil sè svojim vozom in konjem pótnike v Ljubljano. Sam sebi je ob takih prilikah privoščil le redko kdaj kak sedež na vozu; raje je tekel zraven. Kadar pa je konj stopal korakoma, stekel je sam malo naprej in potem zopet nazaj h konju. Tako se je zgodilo, da je storil dostikrat skoraj dvakrat toliko pota, kot njegov konj.

Da pa je vozil sploh rad hitro, in zlasti še po noči, temu je iskati povoda morda v nekem »strahu«, ki ga mu je provzročil Miha.

Imel je poštar postiljona, ki je znal na glavi stati. Nekega večera postavi se ob cesti, po kateri se je imel pripeljati Plezovec; Miha mu pa dene na vsako nogo klobuk. Ko Plezovec privozi blizu, začnó se mu lasje ježiti, češ, človek z dvema glavama, to pa ni kaj naravnega. Pomaga si s tem, da udari na vso moč po konju. Tako srečno uide tej prikazni.

Zato pa je prejel tudi Miha zasluženo kazen, če tudi le slučajno.

Neko noč gre pozno mimo domače cerkve. Kar zagleda na cerkvenem zidu velikansko senco konja in jezdeca, ki je bil še večji kot se vidi tu pa tam sv. Krištof. Vsakdo bi bil utekel, ali se pa raje zgrudil že kar na mestu, Miha pa odprè vratca na pokopališče in zagleda notri svojega prijatelja doktorja Pikodêrja, ki je prijezdil od nekega bolnika iz Rateč. Vedel je, da je Miha tudi góri, da pride kmalu za njim, in dovolil si je tako nepremišljeno in nevarno šalo.

Povrnimo se k Plezovcu. Svojo lahkovernost je pokazal pri nastopnem dogodku.

Pripeljemo se nekega dne k Mihi. Slučajno navzoči Plezovec izpreže konja, potem mu vrže nekaj sena. Kmalu se pride pritožit v hišo, da konj neče jesti. »Jaz pa vém«, oglasi se Miha, »zakaj ne jé. Žafrana smo mu pozabili zmešati med seno.« »»Saj morebiti res««, odvrne Plezovec presenečen in zadovoljen, da zna Miha tako hitro rešiti zagonetko.

Miha odide skrivaj naročit v kuhinjo, naj se brž olupi nekaj čebule, kožica nareže v podobi žafrana in tudi zavije tako, kakor se žafran navadno zavije v popir. Ko to dobi, podá se Miha s Plezovcem konju klajo mešat. In glej! Kakor hitro Miha seno z obema rokama dobro premeša vpričo Plezovca, začne konj zobati z največjo slastjo. »Jemnasta!« začudi se Plezovec in zmaje z glavo, »kolikor sem že star, vendar takega konja pa še ne, da bi hotel imeti krmo potreseno z žafranom. Res imam kaj rad konje, toda takega konja bi pa ne hotel po nobeni ceni. Kdo bo takega konja redil?« Miha mu reče: »»Dobro, da ima konj takega lastnika, ki ima kar doma »štacuno«, sicer bi ga stal še veliko več.«« — »Saj res«, prikima Plezovec. Miha pa hiti k nam povedat, kako je naredil s čebulo in — soljo.

Ne smemo se ločiti od Plezovca-voznika in konjskega prijatelja, predno ne povem tudi še neke posebnosti iz življenja njegovega. Igral je namreč nekikrat sam konjsko ulogo. Le poslušajte!

Neki nižji uradnik ga popraša, koliko stane vožnja do Kranjske Gore. »50 krajcarjev«, odgovori Plezovec. »»Dobro; če me pa vi sami peljete, dam vam 1 gld. 50 kr.«« — »To pa, to!« zasmeje se Plezovec, »kar na voz se vsedite, jaz bom brž vprežen.« In res ga je vlekel še dosti lahko, ker je cesta večji del navzdol (tu pravijo: pod-sé, navzgor pa: med-sé, med-nad), in je bil takrat še v postavni možki starosti. Kadar pa se je kazalo, da peša, pomagal mu je oni z bičem.

Voz popustivši v Kranjski Gori, prihiti k Mihi: »To sem jo šel; pa me je tudi mazal, da sem ves črn!« Miha se zavzame nad obema rekoč: »»Ali ga nisi znal v jarek zvrniti ali v potok zavoziti?«« To vprašanje je v Plezovčevi duši vzbudilo veliko kesanje, sevéda natorno. Zdihnil je: »Oh, zakaj mi to ni hotelo pasti v glavo?«

Nizke postave je Plezovec, rekli smo poprej. Zato mora navadno stopiti na prste, kadar ogleduje konje. Koliko bi utegnil tehtati, o tem pa se pomenimo sedaj. Saj ga danes to vprašanje ne bo bolelo, kakor ga je nekdaj.

Bilo je tako-le:

V njegovi navzočnosti se pogovarjajo pri Mihovih, koliko pač Plezovec tehta. Mnenja se ne morejo strniti v drugem kot v tem, da tehta malo. »Alo«, oglasi se Plezovec sam, »pa me denite brž na tehtnico. Kaj si bodete zaradi tega belili glave!« Ta predlog se sprejme enoglasno. Miha opomni, da pojde težko, ker imajo le tehtnico z verigami; treba bo Plezovca zvezati in obesiti na kaveljne pri verigah. Plezovec se uda.

Ko možiček nerodno zvezan visi na tehtnici, tedaj se začne Miha z dvema drugima pričkati, koliko je potegnil Plezovec. Miha, držé roko na zarezi, reče: »Saj vidite, da še šest čez jeden cent ne potegne popolnoma.« Drugi, pogledavši bliže na zarezo in na jeziček, reče, da bo imel še več, morda še osem, le pri miru naj bo spodaj. Tretji pa še le očali pripravlja, da bo lože razsojeval med obema. Med tem pa Plezovec spodaj stoka in kliče: »Hitro, hitro, jemnasta, moje roke! Saj jaz vém, da ima Miha prav!« Onim se pa le ne mudi nič kaj. Ko ga slednjič odvežejo, se oddahne: »Oh, to je bilo hudo!«

Plezovec je sicer najkrotkejši človek, kakoršnega si sploh morete misliti, in ga torej v hudo jezo skoraj ni mogoče spraviti. Za edenkrat pa vendar Miha dobro vé, da se je močno stogotil, in sicer nad svojo ženo, ne pa nad njim samim, ki bi bil zaslužil dosti bolj.

Zgodilo se je tako-le:

Miha je bil na lovu v Kužnici. Blizu tega gozda je pripravljal Plezovec s svojo hčerjo steljo. Ko se Miha proti poldnevu odpravlja proti domu, pride mu naproti Plezovec rekoč: »Ravno prav, da sva se sešla. Zjutraj nisem vzel nič jesti

seboj, dóli hoditi in zopet nazaj se ne izplača; prosim vas torej, da naročite moji ženi, naj prinese kaj kosila górі.« Miha mu reče: »»Je že prav!«« Plezovec pa še za odhajajočim vpije: »Pa gotovo ne pozabiti!«

Miha v vás prišedši gre naravnost k Plezovki, pokliče jo iz hiše in jej reče: »Górі v Kužnici tiči mož v nekem grmu in ne upa si domov, ker ima srajco vso razcapano. Prosil me je, da bi mu ti prinesla trdno srajco v goro.« Ženi se to ne zdi posebno čudno, še pritrdi Mihi, češ, on je že tak, vse potrga, nobena reč nima obstanka na njem.

Žena res izbere močno srajco in jo prinese v goro možu, ki pa ni čepel v grmu, tudi ni imel raztrgane srajce, ampak je tak, kakor je zjutraj šel od doma, pridno grabil steljo, če tudi zeló lačen. Plezovec ugledavši, kaj mu je prinesla namestu težko pričakovanega kosila, stogoti se tako nad nedolžno ženo, da mu mora kar uiti. Noben izgovor ne pomaga nič. Da je to provzročil Miha, o tem neče slišati niti besedice. Kaj mu kaže slednjič drugega? Malo še pograbi, potem pa gresta s hčerjo sama iskat domov kosila. Da bi ja nekoliko odškodoval, pošlje jima Miha nekaj poboljška na dom.

Plezovec je sedaj že dolgo vdovec. Otroke ima prav dobro vzgojene in preskrbljene. Mešetuje nič več, pelje z Mihovim konjem le še včasih. Odkar je okreval, bil je že v Ljubljani in Beljaku, kjer so se mu čudili vsi znanci, kako da je sploh še živ. Oči, pravi, da so mu opešale zeló. Sicer je pa čvrst, da malo takih pri tej starosti. V Severni Ameriki je menda eden tak korenjak.

Z Miho sva čitala pred več meseci v nekem časopisu, da je v državi Jowa pozval v javni izjavi 79leten mož imenom A. L. Owen vsakega toliko starega moža na posebno tekmovanje. Kdor bi hotel ž njim teči 40—80 korakov daleč, na koncu poskočiti kvišku in trikrat z opetnicami vkup udariti, dobi 500—10.000 dolarjev.

To ponudbo prečitavši, rekel je Miha: »Za to bi bil zmožen edino le stari Plezovec.«

# Iveri.

(Piše **Velimir.**)

### I. Bodi mu zemljica lahka!

Sot me vêde po pokopališču. Zvedavo oko se mi ustavi na lepem spomeniku. Debela kamenita plošča leži trdo na grobu. Nad ploščo se dviga gladko iztesan marmornat steber. Na njem sedi ptica sova ter tišči v kamen svoje ostre kremplje. Na sprednjo stran dičnega spomenika je vrezal klesar zlate črke nezlatega pomena:

Bodi mu zemljica lahka!

Nespametni ljudje! Lahko zemljico želé ostankom pokojnikovim. In vendar mu zavalé na grob tako težak kamen!

### II. Tout comme chez nous!

Po ulicah se premiče mrtvaški voz. Dva visoka črna konja ga vlečeta, prikimajoč hladnokrvno ljudem, ki ja srečujejo. Na mrtvaškem vozu leži dragocena bronasta krsta. Vsa je posuta s svežimi venci. Hlapec, sedeč spredaj na sedalu, edini je pogrebec.

V krsti leži imenitno truplo imenitne grofice A. Modra krvica se je pretakala po njenih plemenitih žilicah. Ali ta ljuta Morana, kako neusmiljena je! Plemenitih žilic niti potipati neče! Še več! Niti pogrebcev ne privošči mladi grofici.

Črne koze so pobrale mlado življenje.

### III. Trdni sklep.

Poznal sem moža. Vsak dan je nosil domov težko glavo in opletajoče noge. Vsak dan se je kesal in vsak dan premišljeval, kako bi ozdravil to hudo bolezen.

Kdor bi si šel sedaj ogledat slavni grad, težko bi uzrl več upognenega, kašljavega starca v rujavem volnatem jopiču z oguljeno kučmo. Še njegov čoln je morebiti že davno poveznen na solnčnati prod, kjer mu užiga solnce dan na dan nove razpoke. V kotu B-skega grobišča pobeša vrba-žalostinka tanke, vlačne veje, da ležé skoro po tleh. Ž njo je zaznamoval Benedikt mesto, kjer objema sedaj črna zemlja trupli očeta in hčere — nedolžne neveste.

# Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Spisuje Tine Brdnik.)

## XIX. Kaznovana radovednost.

Ernst Dunkelbusch je bil svoje dni rokodelski mojster v Celovcu. Prišteval se je pravim »purgarjem«. Zato je tudi zahajal v kavarne, kjer se je kako uro po kosilu rad zabaval s čitanjem domačih in tujih, krščanskih in židovskih listov. Tudi igral je zeló rad. Razumel je dobro igro na »kvarte«, pa tudi slonokoščene krogle je znal prav spretno poditi po zeleni mizi. Vse to res ni kaka posebnost. Bolj znamenita za nas pa je tista slaba lastnost njegova, kateri se pravi radovednost.

Če sta se le blizu njega kje dva bolj tiho razgovarjala, že je nategoval ušesa, hoté uloviti vsaj kako besedico, če ne že vsega razgovora.

Dobro, da je bil toliko tudi lahkoveren, kolikor je bil radoveden, ako ne še bolj prvo. Z vsakoršnim odgovorom ga je bilo lahko zadovoljiti, tudi, če se je dalo tako rekoč kar prijeti, da stvar ne more biti taka, kakor se mu naznanja ali opisuje.

V Celovec je zahajal tudi naš Miha večkrat po opravkih; napravil je včasih kako kupčijo s konji. Prijateljev in znancev se mu zaradi njegove posebnosti ni nedostajalo niti na Kranjskem, niti na Koroškem, tudi v glavnem mestu gorotanskem ne.

Nekateri njegovih prijateljev so zahajali navadno v taisto kavarno, kakor mojster Dunkelbusch.

Ko pride nekega dné poštar Miha v to kavarno, povedó mu njegovi prijatelji, kako so Dunkelbuscha enkrat za vselej dobro izplačali. In ta smešni dogodek sem jaz tu zabeležil kot nameček Mihovim burkam.

Nekega dné po kosilu Ernst Dunkelbusch zopet igra na biljardu v navadni kavarni. Blizu biljarda sedé njegovi znanci pri črni kavi, pomenkujé se bolj tiho med seboj. Dunkelbusch se jim večkrat približa, toda danes si pa res ni v stanu raztolmačiti, o čem se pravo za pravo menijo. Tako skrivnostnih obrazov še niso nikoli kazali proti njemu. Že je vprašal dvakrat, kaj se menijo tako skrivnostnega, toda njegovega vprašanja ne čuje nihče, preveč so zaverovani vsi v čudni predmet, o katerem si dopovedujejo. Dunkelbusch hodi kakor po jajcih okolu njih, vidi se mu, kako težko živi v tej negotovosti. Zato se ga vendar eden usmili ter mu na ponovljeno vprašanje odgovori:

»Zunaj na Križni Gori gnezdi znani čarobni ptič pegam (Bombycilla garrula, Seidenschwanz). V njegovem gnezdu se nahaja taka skrivnostna koreninica, da stori človeka nevidnega, ako jo nosi pri sebi. Tri kolenca ima koreninica in je sive barve. Pravijo, da ima ptič gnezdo v tretjem brinjevem grmu od lesenega križa na levo.«

Ernst to zaslišavši sklene hipoma, da pojde na goro; najraje bi kar stekel. Močno ga skrbi, da bi ga kdo ne prehitel. Nerad nadaljuje igro, zato pa tudi

malo katero kroglo še dobro pogodi, tako je razmišljen in razburjen, a izdati se neče.

Dovršivši svojo ulogo v kavarni, izgubi se kar naglo iz mesta na goro, da si poišče zanimivo gnezdo s čarobno koreninico. Kako bode vendar nepopisno prijetno, če se mu posreči polastiti se tega malega pa tako imenitnega zaklada! Odslej bode lahko poslušal vsak pogovor, tudi, če se bode šepetalo še tako tiho; saj se bo lahko vstopil blizo ust, kadar bo hotel. In pa v kake družbe bo lahko zahajal! V najodličniše gosposke kroge mu bode vhod čisto prost. Celó ministerskih in cesarskih posvetovanj se bo mogel vdeleževati, in če tudi bode moral pri tem popolnoma molčati, slišal bode pa le vse. Kar je ostro prepovedano objavljati po časnikih n. pr. o vojnih pripravah ali o kakem novem strelivu: vse to bode vedel, če se mu bode le ljubilo svojo nevidnost nesti na dotične kraje.

Tako in slično premišljujoč pride Ernst do označenega mesta. Tam pa skrbno se ozrši okrog sebe, ali ga kdo opazuje, poseže v brinjev grm. In glej, sreča! Če tudi se malo obode, gnezdo je vendar v njegovi oblasti. Siva koreninica s tremi kolenci je vpletena uprav v dno gnezda. Hitro jo Ernst vtakne v žep, gnezdo dene pod grm in jo mahne naravnost proti kavarni meneč, da ga ne vidi nihče.

Silno težko že čakajo gostje v kavarni, kdaj se povrne Ernst — radovednež.

Ko vstopi v dvorano, ne zmeni se nihče zanj. Tovariši so črno kavo že popili, in nekateri sedaj igrajo na biljardu, drugi sedé mirno za mizo čitajoči razne časnike, tretji zopet so zaverovani v »kvarte« ali »domino« itd., sploh, kakor je po kavarnah običajno.

Ernst se resno vstopi blizu biljarda ter opazuje igralce. Na vedrem licu se mu vidi, kako nebeško zadovoljen je sedaj-le sam seboj, in kako vzvišenega se čuti nad vsemi ubogimi vidnimi zemljani.

Ko stoji tako mirno in tiho, kakor tisti solni steber, ki je navstal iz Lotove žene, dregne ga igralec, namerivši na kroglo, z drugim koncem gladkega drožiča v desno reberno stran. Težko se Dunkelbusch premaga, da ne zakriči; vendar, kaj hoče! Saj igralec ni kriv temu!

Kmalu se začnó meniti, kam je pač Ernst tako hitro zginil iz kavarne, zakaj se ni nič poslovil, ali ga je morda kdo razžalil in podobno. Kako dobro se zdi sedaj bedastemu radovednežu, zaslišavšemu ta pogovor, da poprej ni zavpil! Ne gane se z mesta. Igralcu na biljard je večkrat na potu. Ni čuda, da mu stopi s peto malo na prste in kmalu potem na kurje oko. O joj! Ta je pa huda! Vendar Ernst se še premaga, da ne zakriči, namestu tega se mu debela solza utrne iz oči in obraz se mu zdatno podaljša.

Zopet se od sosedne mize nekdo stegne in pomolivši smodko proti njemu otrese pepel na njegovo suknjo. Molčé potegne Dunkelbusch po suknji ter odstrani nepotrebni okrasek.

Najhuje pa pride sedaj. Kar nevtegoma se nekdo njegovih tovarišev vzdigne za mizo rekoč: »E, presneta muha!« prime za kozarec vode in jo vrže že itak dovolj kaznovanemu radovednežu ravno v obraz. Dunkelbusch ima dosti. Jeze peneč se zakliče: »»Vrag bodi neviden, jaz ne več!«« Vsi zakričé kot iz jednega grla: »Ali si ti tukaj? Oprosti, oprosti!« Toda Ernst Dunkelbusch jih nima časa poslušati; kar po čarobno koreninico seže, vrže jo od sebe in zbeži domov v svojo delavnico, v kateri tudi najde mirno zavetišče. Odslej ga ni več dosti videti zunaj; pa saj je ozdravljen in torej tudi bolj zadovoljen s svojim navadnim stanom in zgolj človeškimi zmožnostmi.

* * *

S to pripovedko se poslavljava pripovedovalec in pisec od dragih čitateljev burkastih dogodeb iz preteklega in polpreteklega časa. Zdravstvujte!

Soglasno z gosp. urednikom bodi še opomnjeno, da ni bil naš namen slovenski mladini reči: »Pojdi in tudi ti tako stori!« — »Dom in Svet« je hotel s temi sestavki pokazati, da je možno tudi brez vero in nravnost žaležih spisov Slovencem podati zabavnega berila. Če je morda ta ali oni čitatelj tukaj našel kaj spodtikljivega, bodi preverjen, da s slabim namenom ni bilo dejano v list. Čitatelj naj izlušči iz lupine jedro: lupino lahko zavrže, a jedro je resnica.